

Ontwikkeling landgoed De Logt

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 0232508
revisie 01
21 april 2011

Auteur:

J.M. Kamerling

Opdrachtgever

Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

datum vrijgave
21 april 2011

beschrijving revisie 01
Conceptrapportage

goedkeuring
ir. M. Korthorst

vrijgave
ing. H.M. Koerselman

Inhoud	blz.
1 Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Wettelijk kader.....	2
1.3 Doel.....	3
1.4 Werkwijze.....	3
1.5 Leeswijzer.....	4
2 Gebiedsbeschrijving.....	5
2.1 Beschrijving projectgebied.....	5
2.2 Bureau- en veldstudie soortbescherming.....	5
2.2.1 Bureaustudie.....	5
2.2.2 Veldbezoek.....	6
2.2.3 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten.....	8
2.3 Bureaustudie beschermde gebieden.....	9
2.3.1 Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen.....	9
2.3.2 Ecologische Hoofdstructuur.....	12
2.4 Conclusies voorkomen beschermde natuurwaarden.....	15
3 Toetsing effecten ruimtelijke ontwikkeling.....	16
3.1 Beschrijving ruimtelijke ontwikkeling.....	16
3.2 Gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling.....	17
3.3 Effecten op beschermde soorten.....	18
3.4 Mitigerende maatregelen.....	21
3.5 Effecten op beschermde gebieden.....	24
3.5.1 Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen.....	24
3.5.2 Ecologische Hoofdstructuur.....	24
4 Conclusies en aanbevelingen.....	25
4.1 Conclusie.....	25
4.2 Vervolg.....	26
4.3 Zorgplicht.....	27
4.4 Voorbehoud.....	27
Geraadpleegde bronnen.....	28

Bijlage 1: Natuurwetgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Noord-Brabant is, als regievoerder, voornemens om het middengebied van landgoed Rozephoeve in te richten als modern landgoed (werktitel: landgoed De Logt). Hiertoe is een voorontwerp opgesteld en wordt een bestemmingsplanprocedure doorlopen.

Binnen het juridisch-planologisch kader is het noodzakelijk om enkele onderzoeken uit te laten voeren, waaronder een natuurwaardenonderzoek (natuurtoets) om de gevolgen voor de flora en fauna op de betreffende locaties inzichtelijk te maken.

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Het herontwikkelen van de terreinen valt onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkeling' uit de Flora- en faunawet.

Door, voorafgaand aan ruimtelijk ontwikkeling, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Indien schade niet te voorkomen is, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten) een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Als er beschermde en minder algemene soorten (tabel 2 & 3 soorten) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze negatieve effecten ondervinden door de wijzigingen of de werkzaamheden in het plangebied. Bij schade of verstoring van beschermde soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen.

Binnen en in de nabijheid van EHS-gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan, indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur is niet in wetgeving vastgelegd, maar geregeld in de Nota Ruimte (2004). De wettelijke bescherming van de EHS vindt plaats via het bestemmingsplan.

In het kader van deze wetgeving heeft Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud een natuurtoets verricht naar de voorkomende, dan wel te verwachten beschermde natuurwaarden binnen het plangebied.

1.2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming.

De gebiedsbescherming omvat Beschermde Natuurmonumenten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000) aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn en de Ecologische Hoofdstructuur. De gebiedsbescherming van Natura 2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten een beschermd gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermd gebied.

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied, maar wel nabij het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. Dit Natura 2000-gebied betreft een Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Daarnaast ligt een deel van het plangebied in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 en aan het provinciale beschermingsregime EHS is daarom noodzakelijk.

De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze geldt overal in Nederland.

In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen.

Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een complete vrijstelling (tabel 1-soorten);
- strikt beschermde soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied (tabel 3-soorten);
- overige soorten ('middengroep') waarvoor een vrijstelling geldt, indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode momenteel niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten (tabel 2-soorten) een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, een algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

In bijlage 1 wordt nader ingegaan op de huidige natuurwetgeving.

1.3 Doel

Het doel van de toetsing op natuurwetgeving is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en het beschermingsregime van de EHS. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek worden vervolgstappen aangegeven (bijvoorbeeld de aanvraag van een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet).

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden van de plannen met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed hebben de geplande ingrepen in het betreffende gebied op de (strikt) beschermde soorten?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgetraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?
6. Welke doelstellingen zijn er m.b.t. het betreffende deel van de EHS?
7. Hebben de voorgenomen ingrepen in het gebied effecten op de EHS?
8. Is compensatie noodzakelijk, gezien de stappen volgens de Spelregels EHS?
9. Wat zijn de natuurwaarden van de Kampina & Oisterwijkse Vennen en voor welke vogelsoorten en habitattypen en -soorten zijn deze gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied?
10. Welke invloed hebben de voorgenomen plannen op de instandhoudingsdoelstellingen van deze vogelsoorten, habitattypen en -soorten?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Bij het ministerie van LNV en de provincie is nagegaan wat de natuurwaarden en instandhoudingsdoelstellingen van de SBZ- en EHS-gebieden zijn.

Stap 2. Veldbezoek

Na de bureaustudie is de huidige situatie ter plekke beoordeeld door een ecooloog. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikt leefgebied vormt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. Daarnaast is de wijdere omgeving verkend om een indruk te verkrijgen van de huidige kwaliteit van de EHS en de bijdrage van het gebied aan de doelstellingen voor Natura 2000.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens uit de bureaustudie is beoordeeld of er negatieve effecten te verwachten zijn op verwachte beschermde soorten binnen het plangebied. Tevens is beoordeeld of er negatieve effecten te verwachten zijn op de vogelsoorten, habitattypen en -soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Maatregelen worden voorgesteld om eventueel te verwachten negatieve effecten op beschermde soorten of beschermde gebied te voorkomen dan wel te verzachten (mitigerende maatregelen).

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 - 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot effecten op het Natura 2000-gebied, de EHS en eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. Het rapport wordt afgerond met aanbevelingen voor vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

De kern van het rapport bestaat uit de conclusies en aanbevelingen van de toetsing. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 4. Aangegeven wordt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. De achtergrondinformatie van de toetsing is beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. In hoofdstuk 2 is beschreven welke beschermde natuur op basis van de in de bureaustudie en het veldbezoek verzamelde informatie in en om het projectgebied verwacht mogen worden. In hoofdstuk 3 zijn de voorgenomen ingrepen beschreven. Vervolgens is aangegeven wat de effecten hiervan op de verwachte beschermde natuurwaarden zijn. Zo nodig zijn maatregelen voorgesteld om effecten te voorkomen, dan wel te beperken. In bijlage 1 zijn de wettelijke achtergronden weergegeven van de voor dit onderzoek van belang zijnde natuurwetgeving.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving projectgebied

Het plangebied ligt grotendeels in de gemeente Oisterwijk en voor een klein deel in de gemeente Oirschot, noordwestelijk van het plaatsje Spoordonk. Ten zuiden van het plangebied is de A58 gelegen, ten noorden het natuurgebied Campina en ten oosten het riviertje de Beerze.

Het plangebied bestaat uit een groot aantal akkers en weilanden, één groot en één klein bosperceel en een oud defensie terrein waarvan het grootste deel van de gebouwen gesloopt is. Er zit een licht hellend reliëf in het terrein van west naar oost, waarbij de watergang 'de Heilooop' in het diepste punt ligt.

In de bospercelen zijn vooral boom- en plantensoorten van droge gronden te vinden. De hoofdboomsoort betreft grove den, gemengd met vooral eik en berk. De lanen in het gebied bestaan voor het overgrote deel opgebouwd uit eiken, soms in de nattere delen gemengd met els. Tevens is er een enkele beukenlaan te vinden. Binnen het plangebied is naast akkerland en weiland een boomkwekerij te vinden.

De ligging van het plangebied is globaal weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Globale ligging reconstructielocaties (ondergrond: Kadaster, 2009)

2.2 Bureau- en veldstudie soortbescherming

2.2.1 Bureaustudie

Om een indruk te krijgen van de beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied, zijn verschillende literatuurbronnen geraadpleegd. Op basis van inventarisatiegegevens uit verschillende verspreidingsatlassen, rapportages, artikelen, enkele internetsites met ecologische gegevens en expert

judgement is voor het aanwezige biotoop en landschap een inschatting gemaakt over het voorkomen van beschermde soorten. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen vaatplanten, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten en overige ongewervelden. Deze gegevens geven een globaal beeld van soorten in de ruime omgeving van het projectgebied.

2.2.2 *Veldbezoek*

Op 19 maart 2011 is het projectgebied door een ecooloog van Oranjewoud bezocht. Hierbij is het projectgebied en de directe omgeving bekeken. Gedurende het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de aanwezige biotopen en de daarbij behorende beschermde natuurwaarden. Op de volgende pagina's is een impressie van de ecologische waarde van de verschillende plangebieden gegeven door middel van een aantal foto's.

Grote bosperceel vanuit noordoosthoek bekeken

Eén van de noordelijke akkerpercelen

Laan langs de Lage Logtsedijk

Grasland in eigendom van Natuurmonumenten

Noordelijk deel Heiloo

Meer zuidelijk deel Heiloo

Weiland

Akkerland met ijzer en kwelvlies in greppel

Akkerperceel tussen de twee bospercelen in

Boomkwekerij

Akkerperceel in noordwesthoek

Voormalig militair terrein

Voormalig militair terrein

Zuidwestelijk akkerperceel

2.2.3 **Waargenomen en te verwachten beschermde soorten**

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende soorten vogels waargenomen, zoals Kievit, grutto, buizerd, torenvalk, fazant, merel, gaai, groene specht, etc. Door de aanwezigheid van verschillende landschapstypen, landschapselementen en bossen/boschages in verschillende mate van vitaliteit en ouderdom, is er broedgelegenheid voor veel verschillende vogelsoorten in het gebied. Fazant en Kievit zijn tevens nestelend gesignaleerd.

Het biotoop ter plaatse van het plangebied is tevens geschikt als foerageergebied voor veel verschillende soorten vogels.

Zoogdieren

Door de verscheidenheid aan biotopen in het plangebied, is een breed scala aan zoogdieren te verwachten. Het betreft hier vooral verschillende soorten algemeen voorkomende zoogdieren, zoals veldmuizen, spitsmuizen, konijn, egel, ree, bunzing en wezel (alleen tabel 1-soorten). Tijdens het veldbezoek zijn ook muizenholen en konijnenholen waargenomen.

In het gebied worden echter ook strenger beschermde zoogdieren verwacht. Voor de eekhoorn (tabel 2) kan er vanuit gegaan worden dat deze veelvuldig aanwezig is in het plangebied. De bosopstanden en in het gebied liggende lanen zijn geschikt voor deze soort als foerageergebied, nestellocatie en overwinteringsgelegenheid. Ook de das (tabel 3) komt naar alle waarschijnlijkheid voor in het plangebied, waarbij de bosopstanden gebruikt kunnen worden als burchtlocatie en de omliggende weilanden en akkerlanden als foerageergebied. Daarnaast is het mogelijk dat de waterspitsmuis (tabel 3) voorkomt in of in de directe omgeving van het plangebied. Vooral het waterretentiegebied langs de Beerze, oostelijk van het plangebied, oogt zeer geschikt voor deze soort. De eerste waarnemingen van deze soort liggen echter op 25 km afstand van het plangebied (Telmeë, 2010). Om deze reden wordt hij dan ook niet in het plangebied zelf verwacht, aangezien het plangebied qua biotopen minder geschikt is voor deze soort.

Ook is de aanwezigheid van vleermuizen te verwachten in het plangebied. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd onder de Flora en faunawet (tabel 3-soorten). De boerderijen en holle bomen (bij inrotting naar boven) in of in de directe omgeving van het plangebied kunnen gebruikt worden als paar- en overwinteringsbiotoop, terwijl de lanen in het plangebied uitermate geschikt zijn als foerage- en migratieroutes.

Reptielen

Gezien het geschikte bosbiotoop in een deel van het plangebied en data van het RAVON, is het mogelijk dat de levendbarende hagedis en hazelworm voorkomen in het plangebied. Hierbij zullen vooral de heideterreintjes binnen de bospercelen van belang zijn voor de levendbarende hagedis en de (naald)bospercelen zelf voor de hazelworm.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van het RAVON en Telmeë zijn in of in de buurt van het plangebied de beschermde amfibieën alpenwatersalamander (tabel 2), kamsalamander (tabel 3), heikikker (tabel 3) en poelkikker (tabel 2) te vinden. Vooral (het dal van) de Beerze vormt een geschikt leefgebied voor deze soorten.

De alpenwatersalamander en kamsalamander komt mogelijk in en langs de bospercelen en landschapselementen voor, welke gebruikt worden als verblijfplaats en overwinteringsbiotoop. Geschikte voortplantingslocaties voor deze soorten liggen vooral in het Beerzedal. De heikikker wordt alleen in het Beerzedal verwacht en niet in het plangebied zelf, door het ontbreken van geschikt biotoop voor deze soort. De poelkikker komt mogelijk voor op het voormalig militair terrein en bij 'de Gerrithoeve' voor, maar het overige plangebied vormt geen geschikt biotoop voor deze soort. Daarnaast is in de buurt (op 10 km afstand) de rugstreeppad waargenomen. Het plangebied zelf bevat vooral op het herontwikkelde militaire terrein een potentieel leefgebied (vennen met zandige oevers en open zandige terreinen) voor deze soort. Ook zijn algemeen en wijdverspreide amfibieënsoorten verwacht, zoals bruine kikker, kleine watersalamander en de gewone pad.

Vissen

In het plangebied vormt de Heiloo, een beekje in een diepe slootbedding, de hoofdwatgang. Op deze watgang komen meerdere slootjes en greppels uit. Daarnaast staat de Heiloo in verbinding met de Beerze door middel van een stuw. Het bempje en de kleine modderkruiper zijn bekend in de omgeving van het plangebied, ter hoogte van de Beerze. Het is dus mogelijk dat deze soorten ook voorkomen in de Heiloo en eventueel in aangetakte slootjes. Vooral de Heiloo is een geschikt biotoop voor het bempje, terwijl de kleine modderkruiper vooral de voorkeur aan de aantakende slootjes zal geven. Ten noorden van de Campina is ook de grote modderkruiper bekend. Deze soort wordt echter niet in het plangebied verwacht doordat de sloten hier relatief goed onderhouden worden en dus de gewenste oude slootbodembodem ontbreekt.

Insecten

Met betrekking tot de beschermde insecten wordt alleen de dagvlinder het heideblauwtje (tabel 3) verwacht in en vooral in de omgeving van het plangebied. In het plangebied zullen mogelijk de heidelocaties in het noordoostelijk bosperceel en het voormalig militair terrein een mogelijke vindplaats voor deze soort zijn. Deze locaties vormen echter geen zeer geschikt habitat voor deze soort.

Vaatplanten

Door de verschillende typen bodem en grondwaterstanden is er een groot aantal soorten planten te verwachten in het plangebied. Hieronder kunnen ook verschillende soorten beschermde vaatplanten voorkomen, zoals orchideeën en klokjes. Aangezien het veldbezoek vroeg in het seizoen is uitgevoerd en deze soorten dan over het algemeen nog niet boven de grond zijn, zijn geen beschermde soorten vaatplanten waargenomen.

Ongewervelden

Het voorkomen van ongewervelden kan worden uitgesloten door de afwezigheid van geschikt biotopen in het plangebied.

2.3 Bureaustudie beschermde gebieden

2.3.1 *Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen*

Het plangebied ligt op circa 200 meter afstand van de grens van Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' (zie figuur 2). Het Natura 2000-gebied betreft een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en is in totaal 2.294 ha groot.

Kampina en de naastgelegen Oisterwijkse vennen en bossen vormen samen een voorbeeld van het licht glooiende Brabants dekzandlandschap, met U-vormige paraboolduinen, met bossen, vennen, heide en overgangen naar schraalgraslanden in beekdalen. Kampina is een restant van het halfnatuurlijke Kempense heidelandschap, met droge en vochtige heidevegetaties, akkertjes, een meanderend riviertje, voedselarme vennen en blauwgraslanden. In de oeverzones van de vennen komt nog hoogveenvorming voor, in het zuiden liggen dopheidevelden. In het stroomdal van de vrij meanderende Beerze staan hoge populieren, elzenbroek, vochtige heide met gagelstruweel en blauwgraslanden. De vennen in het gebied zijn vaak langgerekt in zuidwest-noordoostelijke richting, de dominerende windrichting van de laatste ijstijd, toen dit landschap grotendeels werd gevormd. Vennen die in het gebied aanwezig zijn betreffen doorstroomvennen (o.a. de Centrale Vennen in de Oisterwijkse Bossen), geïsoleerde zure vennen, en vennen in beekdalflanken die (van oorsprong) onder invloed staan van inundatie met beekwater. De vennen in de Oisterwijkse bossen zijn merendeels ontstaan als uitgestoven laagten in een stuifzandlandschap, waar veentjes in ontstonden. Door vervening is hierin sinds de Middeleeuwen weer open water ontstaan. In het gebied zijn reeds in 1950 de eerste herstelmaatregelen in de vennen uitgevoerd.

Figuur 2: Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen (gele vlakken) in de nabijheid van het plangebied (rode omlijning) (bron: MinLNV/GoogleMaps, 2011)

Kampina & Oisterwijkse vennen is aangewezen voor een veertiental habitattypen, vijftal habitatsorten en een drietal vogelsoorten (zie tabel 1). Ook is in het doelendocument van het Natura 2000-gebied een aantal kernopgaven opgenomen voor dit beschermde gebied:

- 6.01. Mineraalarme Zeer zwakgebufferde vennen: Herstel en duurzaam behoud van grote zeer zwak gebufferde vennen [H3110] in grote open heidevelden.
- 6.02. Zwak gebufferde vennen: Kwaliteitsverbetering (ook latere successiestadia) van zwakgebufferde vennen [H3130] mede als habitat voor gevlekte witsnuitlibel en geoorde fuut.
- 6.03. Zure vennen waaronder dystrofe poelen en meren: Kwaliteitsverbetering. Een deel van de vennen mag ontwikkeld worden naar de andere ventypen.
- 6.05. Natte heiden: Kwaliteitsverbetering en regionaal vergroting oppervlakte vochtige heiden [H4010] en pioniervegetaties met snavelbiezen [H7150] en actieve hoogvenen (heideveentjes) [H7110_B] in de vorm van hellingveentjes.
- 6.06. Schrale graslanden: Kwaliteitsverbetering en (indien mogelijk) oppervlakte uitbreiding heischrale graslanden [H6230] en blauwgraslanden [H6410] in kansrijke situaties (op schrale leemhoudende zandgronden).

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstelling per habitattype, habitatsort en vogelsoort voor Kampina & Oisterwijkse vennen.

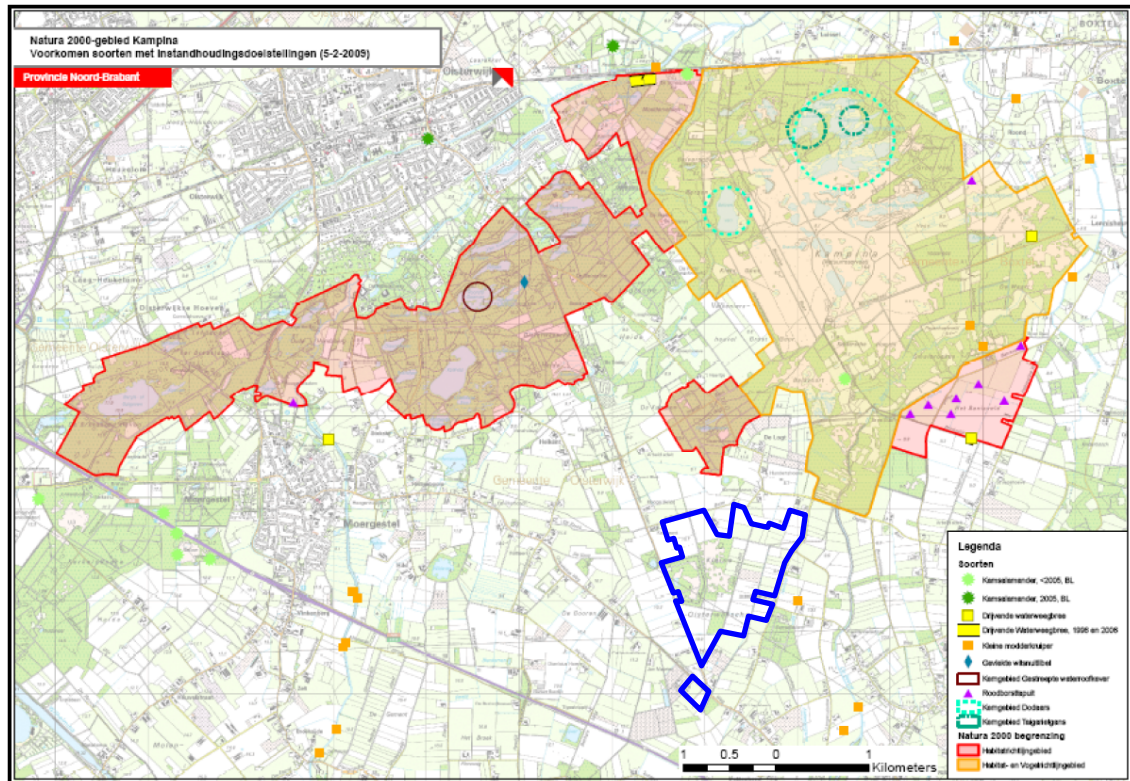
	Landelijke staat van instandhouding	Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie	Doelstelling leefgebied (oppervlak / kwaliteit)	Doelstelling populatie
Habitattype				

- Stuifzandheiden met struikhei	--	++	>/>	
- Zandverstuivingen	--	+	>/>	
- Zeer zwak gebufferde vennen	--	+	>/>	
- Zwak gebufferde vennen	-	++	>/>	
- Zure vennen	-	+	=/>	
- Vochtige heiden	-	++	=/>	
- Droge heiden	--	+	=/>	
- Heischrale graslanden	--	++	>/>	
- Blauwgraslanden	--	++	>/>	
- Actieve hoogvenen	-	++	>/>	
- Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	?	>/=	
- Galigaanmoerassen	-	+	=/>	
- Oude eikenbossen	-	++	=/>	
- Vochtige alluviale bossen	-	+/**	=/>	
Habitatsoort				
- Gestreepte waterroofkever	--	+	=/=	=
- Kleine modderkruiper	+	++	=/=	=
- Kamsalamander	-	+	>/>	>
- Drijvende waterweegbree	-	++	=/=	=
- Gevlekte witsnuitlibel	--	?	>/>	>
Vogelsoorten				
- Dodaars	+	?	=/=	=
- Roodborsttapuit	+	?	=/=	=
- Taigarietgans	+	?	=/=	=

Voorkomen kwalificerende habitattypen, -soorten en vogelsoorten in of nabij het plangebied

Kwalificerende habitattypen welke buiten het Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen voorkomen, zijn in principe niet via de Natuurbeschermingswet beschermd. Habitatsoorten en Vogelrichtlijnsoorten zijn mobieler en kunnen zich buiten de grens begeven. Deze zijn daarom ook buiten de grens van het Natura 2000-gebied beschermd. Daarnaast kan een deel van hun benodigde biotoop buiten de Natura 2000-grens liggen.

In figuur 3, afkomstig uit het concept-beheerplan Natura 2000 Kampina en Oisterwijkse vennen, is weergegeven waar kwalificerende soorten voorkomen in en rondom het Natura 2000-gebied. Zoals te zien is de kleine modderkruiper in de buurt van het plangebied aangetroffen. Aangezien deze soort ook in het plangebied verwacht wordt (zie paragraaf 2.2.3), is mogelijk het plangebied van belang voor deze habitatrictlijnsoort. De taigarietgans foerageert vaak op akkers en weilanden, maar gezien de ligging van het kerngebied zal deze soort vooral kiezen voor de meer noordelijk gelegen landbouwgronden. Voor andere kwalificerende soorten dan de kleine modderkruiper is het plangebied dan ook niet van belang.

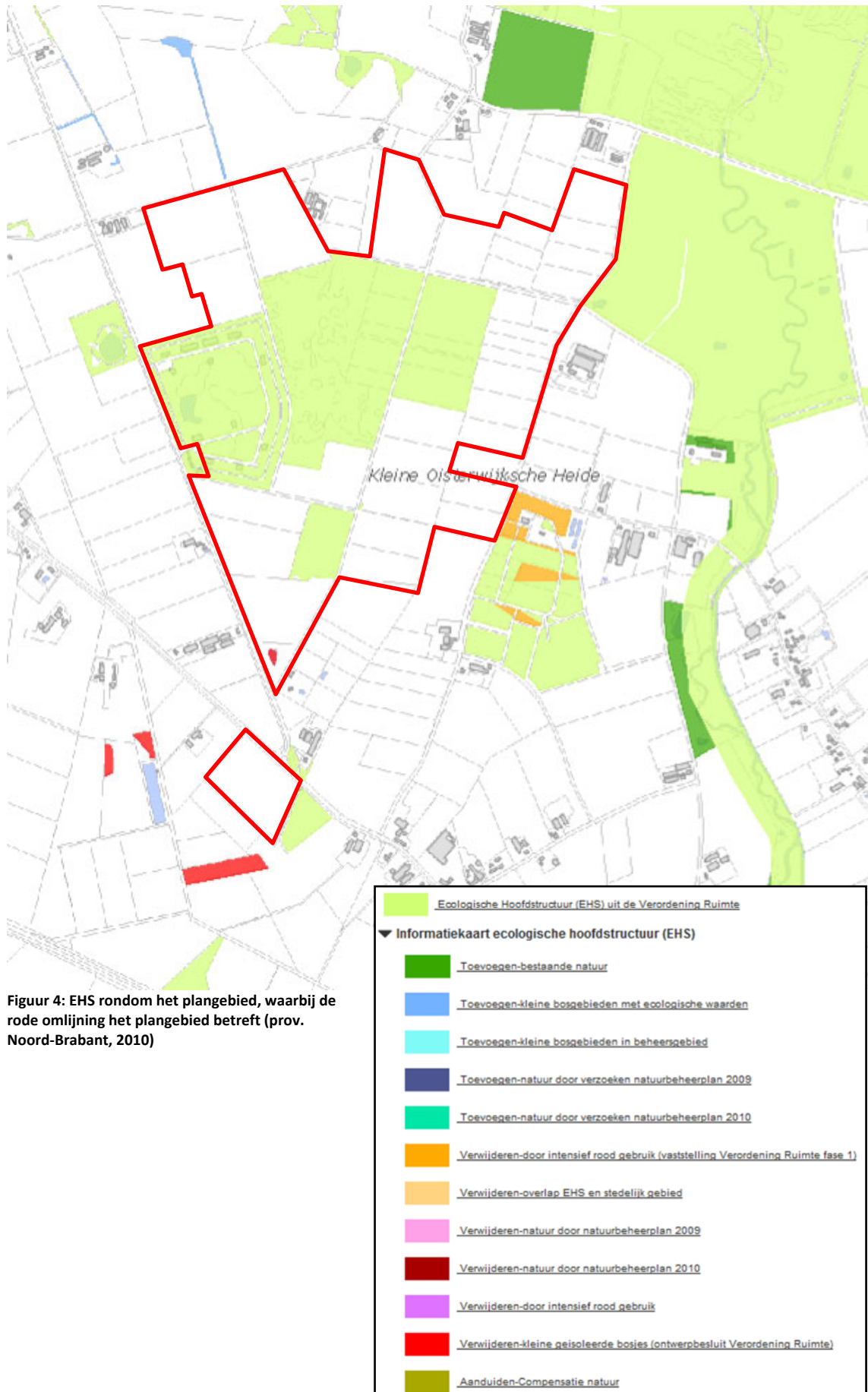

Figuur 3: Voorkomen van habitatsorten en vogelsoorten in en rond het Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen, waarbij de blauwe omlijning het plangebied betreft (Royal Haskoning, 2009)

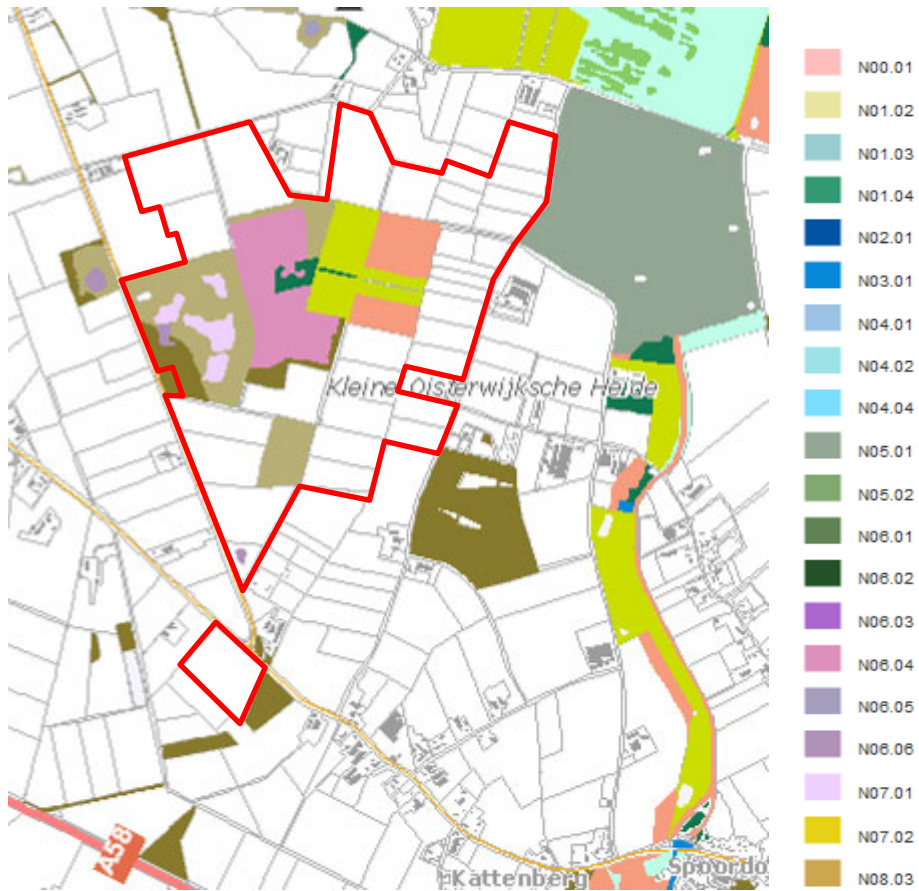
2.3.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt voor een deel in en tevens dicht tegen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aan en toetsing aan het beschermingsregime van de EHS is daarom noodzakelijk.

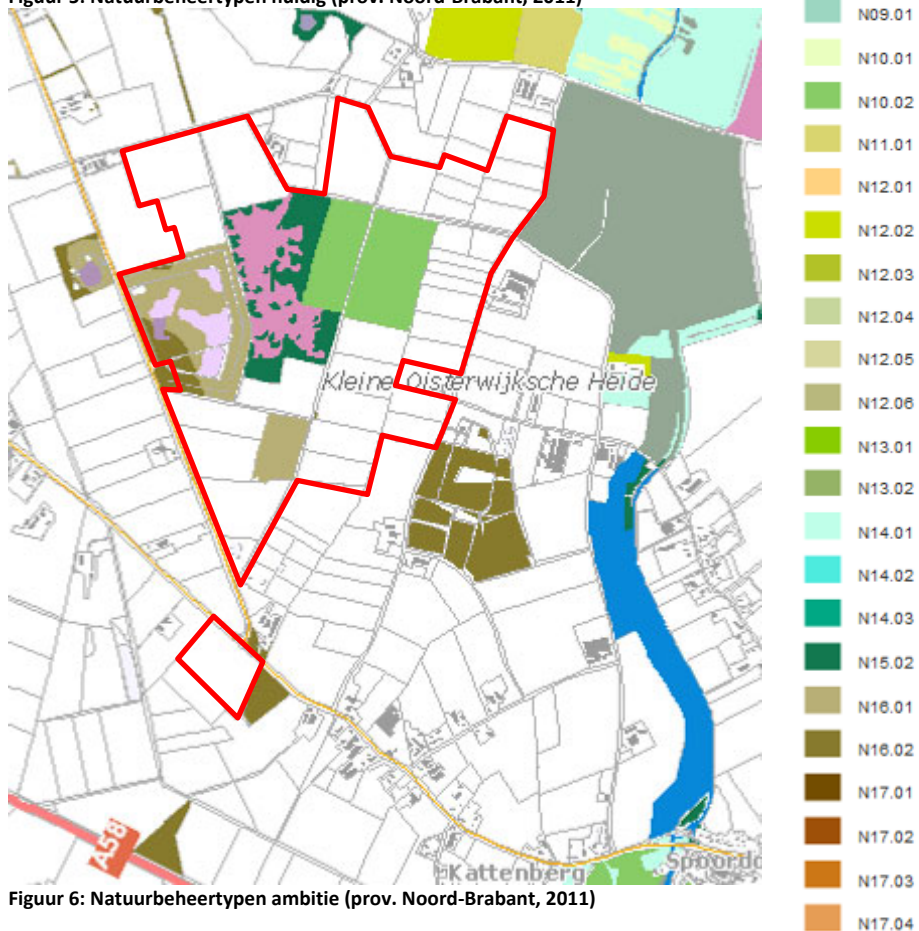
Het plangebied en de ligging van de EHS zijn weergegeven in figuur 4. De doelen welke gelden voor de EHS zijn weergegeven in figuur 6. Voor de huidige situatie geldt het kaartbeeld in figuur 5 en de daadwerkelijke situatie in het veld.

Figuur 4: EHS rondom het plangebied, waarbij de rode omlijning het plangebied betreft (prov. Noord-Brabant, 2010)

Figuur 5: Natuurbeheertypen huidig (prov. Noord-Brabant, 2011)

Figuur 6: Natuurbeheertypen ambitie (prov. Noord-Brabant, 2011)

2.4 Conclusies voorkomen beschermde natuurwaarden

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek komt naar voren dat in en in de directe omgeving van het plangebied beschermde flora en fauna worden verwacht. Het gaat dan vooral om soorten die algemeen in Nederland voorkomen, maar ook om zwaarder beschermde diersoorten.

Alle vogelsoorten zijn beschermd in het broedseizoen en er zijn verschillende soorten broedvogels in en rond het plangebied te verwachten. Ook jaarrond beschermde vogelnesten (zoals van de buizerd) zijn waarschijnlijk aanwezig in het plangebied. Voor verschillende licht beschermde zoogdieren heeft het plangebied een functie. Daarnaast kunnen ook de zwaarder beschermde eekhoorn en das in het plangebied voorkomen. In de bospercelen zijn mogelijk verblijflocaties van vleermuizen aanwezig en de lanen worden gebruikt als foerageer- en migreerroute. In de omgeving komen hazelworm en levendbarende hagedis voor. Het plangebied vormt mogelijk een geschikt leefgebied voor beide soorten. De alpenwatersalamander en kamsalamander maken mogelijk gebruik van het plangebied als landhabitat. Ook de rugstreeppad en poelkikker kunnen mogelijk voorkomen in het plangebied, hoewel de rugstreeppad alleen in de omgeving is gesignaleerd. Tevens maakt het heideblauwtje mogelijk gebruik van het plangebied en zijn er waarschijnlijk verschillende soorten beschermde planten in het gebied aanwezig. In het plangebied worden verder geen zwaarder beschermde soorten verwacht.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van gebieden welke beschermd zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Wel ligt het plangebied in de buurt van het Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen. Het betreft een Vogel- en Habitatrichtlijngebied, welke van belang is voor een veertiental habitattypen, vijftal habitatsoorten en een drietal vogelsoorten. Het plangebied vervult mogelijk een functie als leefgebied voor de kleine modderkruiper, maar heeft voor de overige Natura 2000-doelstellingen geen directe functie.

Een direct effect door de voorgenomen plannen is daarom alleen van toepassing op de kleine modderkruiper, een indirect effect (bijvoorbeeld vervuiling of verdroging) dient echter wel getoetst te worden op significantie.

Het plangebied ligt voor een deel in en tevens dicht tegen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Er dient daarom op de effecten van de voorgestane ontwikkeling op de wezenlijke waarden van de EHS getoetst te worden.

3 Toetsing effecten ruimtelijke ontwikkeling

3.1 Beschrijving ruimtelijke ontwikkeling

Voor landgoed de Logt een voorontwerp gemaakt, waarin de ruimtelijke karakteristiek tot uitdrukking komt. Hierbij is de ruimtelijke karakteristiek vertaald naar functionele identiteit, waarbij elementen in het landgoedontwerp dienen om de ecologische, economische en esthetische eenheid van het landgoed te versterken. Zie figuur 7 voor een impressie van het toekomstige landgoed.

Om dit te bewerkstelligen worden een aantal maatregelen genoemd. Niet alle maatregelen zijn al dermate concreet en onderzocht dat zij ook uitgevoerd zullen worden in dit traject. Vooral voor de inrichting van het ecohydrologisch systeem moet nog het nodige onderzoek gedaan worden voordat de maatregelen zijn uitgekristalliseerd. Hieronder worden de maatregelen in zwart genoemd welke concreet zijn en in deze toetsing zijn meegenomen. De maatregelen welke grijs zijn gedrukt zullen later, zodra zij concreet zijn geworden, onderzocht moeten worden met betrekking tot effecten op beschermde soorten uit de natuurwetgeving. In deze toets worden wel al de nodige aanbevelingen gedaan waarmee rekening moet worden gehouden bij deze maatregelen.

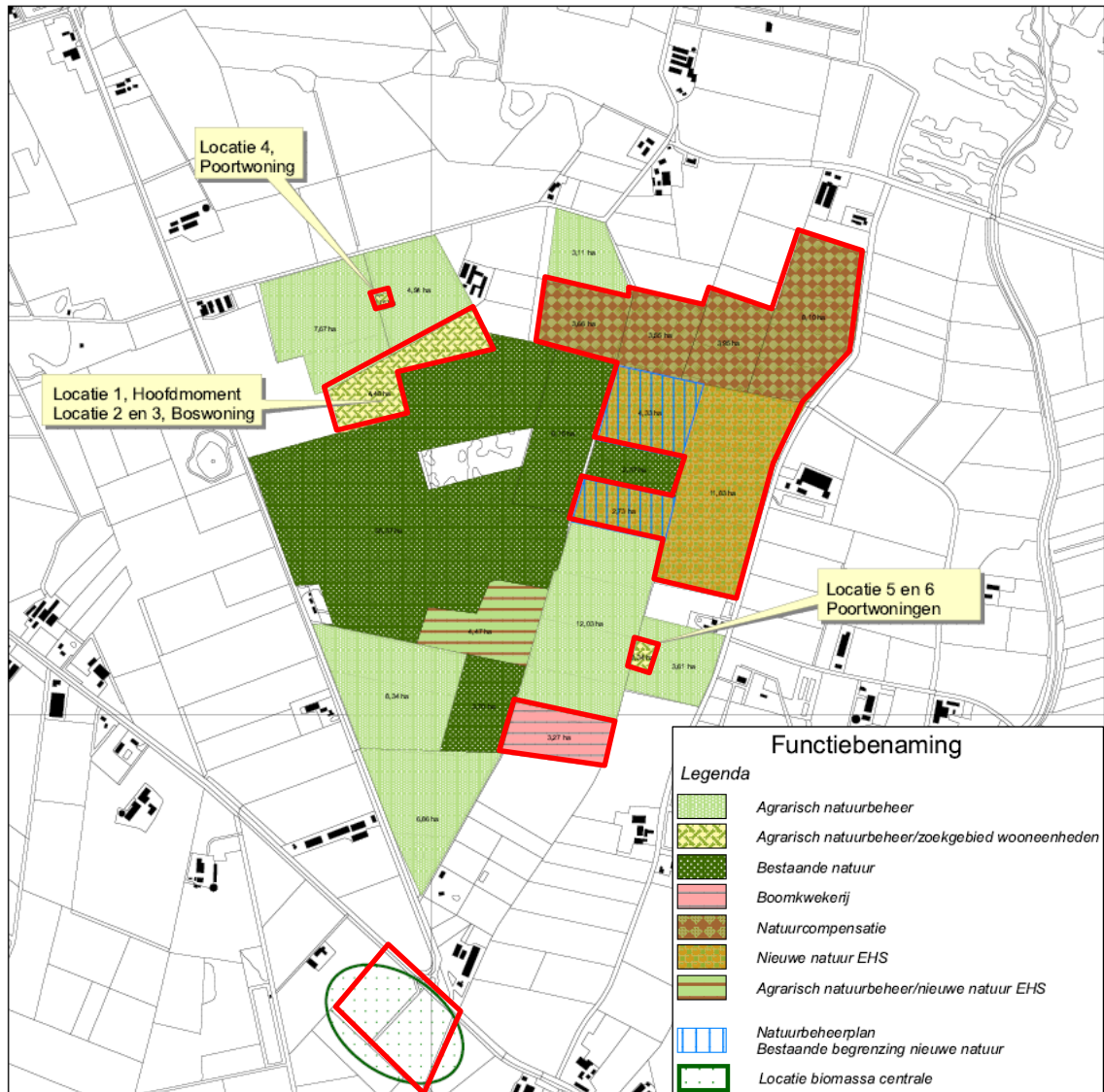
Maatregelen:

- Bestemmingsplanwijziging van verschillende gronden (zie figuur 8);
- Aanleggen van hoofdmoment, boswoningen en poortwoningen;
- Aanleggen en onderhouden van de lanenstructuur:
 - de oost-west lanen Kollenburgsebaan - De Logt en de Franse Baan in rijen te verdubbelen;
 - in de noord-zuid gelegen lanen Rosepdreef en Lage Logtsedijk ondergroei door middel van beheer verwijderen;
 - aanleg nieuwe oost-west laan in het verlengde van de Broekstraat en de route uit Spoordonk;
- Verbetering wegenstructuur en zichtlijnen:
 - ontwikkeling oost-west georiënteerde berkenallee/-weide van Gerrithoeve naar ingang MOB-complex;
 - herstel van de oude noord-zuid schaapsroute (schaapsdrift) over de Oirschotse heide;
 - ontwikkeling nieuwe route vanaf de Heibloemdijk in het verlengde van de Broekstraat;
 - aanleg poorten (hekwerk) bij entrees landgoed;
- Hydrologische maatregelen tbv watersysteem Rosep:
 - aanleg dalkop aan de Rosep, oftewel aansnijden extra bronnen;
 - afvlakken taluds huidig bronsysteem;
 - aanleggen poelen in weide Zwarte Blek;

Figuur 7: Impressie toekomstige situatie landgoed de Logt (Kok en Oranjewoud, 2010)

- Ontwikkeling van natuurlijke overgangen en kwelvegetaties in Rosepsysteem;
- Hydrologische maatregelen tbv watersysteem Beerze:
 - tegenhouden water thv Lage Logtsedijk;
 - dempen sloten/greppels oostelijk van Lage Logtsedijk;
 - waterberging in laagste deel plangebied (noordkant);
- Ontwikkeling van natuurwaarden in Beerzesysteem (vooral rondom Heiloo);

Figuur 8: Functiebenaming landgoed de Logt, waarbij de rode omlijning een daadwerkelijke functieverandering betreft waarvoor een bestemmingsplanwijziging vereist is (onbekend, 2011)

3.2 Gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling

Door de voorgenomen functiewijziging is het directe gevolg van de ontwikkeling dat een aantal agrarische percelen en een boomkwekerij van functie zullen wijzigen. Hiervoor in de plaats zal (op termijn) natuur komen, woningen, een biomassacentrale en een nieuwe boomkwekerij (zie figuur 8). De biotopen die op dit moment op locaties aanwezig zijn waar een functie van gewijzigd wordt, zullen of verloren gaan (in geval van woningbouw) of overgaan in een ander biotoop (in geval van natuur). In geval van het laatste zullen er echter nog geen inrichtingsmaatregelen genomen in het gebied.

Wel zullen de nodige inrichtingsmaatregelen genomen worden om de inrichting van de bouwpercelen naar wens te maken, zoals graaf- en bouwwerkzaamheden. Hierdoor kan verstoring optreden in de

vorm van geluid, licht en trilling. Het betreffen hier alleen akkerlanden en graspercelen en geen sloten/slootranden

Ten behoeve van een betere padenstructuur zullen een aantal bomen gekapt en struiken gerooid worden, wat een achteruitgang van bosbiotoop kan betekenen. Daarnaast kan dit geluidseffecten met zich meebrengen.

Momenteel bestaat er al een vorm van recreatie op het landgoed, welke mogelijk iets zal intensiveren door de betere padenstructuur. De recreatiedruk op de omgeving zal naar verwachting niet toenemen, de recreanten welke nu om het landgoed heen lopen zullen nu juist meer van het landgoed gebruik gaan maken. De nieuwe padenstructuur is ook bedoeld om de ontbrekende verbinding in de recreatieve routestructuren op te vullen. Effect door de recreatiedruk op het Natura 2000-gebied is uit te sluiten. Aan de zuidkant van het plangebied, ter hoogte van de rotonde Oirschotsebaan en Spoordonkseweg, zal de verkeersintensiteit iets toenemen met vijf verkeersbewegingen per dag ten behoeve van de biomassacentrale.

Lange termijneffecten door de herinrichting van het landgoed zijn voor natuur positief te noemen. Er worden vele hectares natuur ontwikkeld en ook agrarische percelen, welke in de toekomst blijven bestaan, gaan op een meer natuurlijke wijze beheerd worden. Het landgoed zal qua ecologische verbinding een uitloper van het Beerzedal en het Natura 2000-gebied vormen. Daarnaast zal de waterkwaliteit van het grond- en oppervlaktewater naar verwachting verbeteren door de voorgenomen functieveranderingen. Negatieve lange termijneffecten zijn niet te verwachten.

3.3 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied enkele algemeen beschermde soorten verwacht worden en een aantal zwaarder beschermde soorten. Per soortgroep zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen in beeld gebracht. Zo nodig zijn mitigerende maatregelen voorgesteld.

Vogels

Er worden verschillende soorten vogels in het plangebied verwacht. Het volledige plangebied is vanwege zijn verschillende landschappelijke kenmerken geschikt als foerageer- en broedbiotoop. Verstoring van broedende vogels leidt voor de meeste soorten tot negatieve effecten, zoals het in de steek laten van eieren of jongen. Door gebruik te maken van mitigerende maatregelen (paragraaf 3.4), wordt voorkomen dat negatieve effecten op de meeste vogels optreden. Alvorens er met de zaag- en rooiwerkzaamheden in de bosgebieden kan worden begonnen dient er echter wel geïnventariseerd te worden in hoeverre er jaarrond beschermde nesten (bijv. roofvogelhorsten) aanwezig zijn in de te kappen bomen. In de plannen is er ruimte om de bomen met jaarrond beschermde nesten te laten staan. Zolang het kappen van bomen en rooien van struikgewas in de directe omgeving van de bomen met jaarrond beschermde nesten buiten de kwetsbare periode van de betreffende vogels plaats vinden (zie ook mitigerende maatregelen, paragraaf 3.4), is effect op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit te sluiten.

De nieuwe terreininrichting welke met de functiewijziging te maken hebben, heeft tot gevolg dat een aantal landbouwgronden in natuur, woningen, boomteelt of biomassacentrale worden omgezet. Het betreft in dit geval zowel weilanden als akkers. Dit betekent een verlaging van het beschikbare broedbiotoop voor de akker- en weidevogels die hiervan gebruik maken. Gezien de hoeveelheid geschikt broedbiotoop in de omgeving wordt hierdoor geen negatief effect verwacht op de vogelpopulatie. Het plangebied krijgt tevens een veel natuurlijker inrichting terug, wat een biotoop biedt voor tal van verschillende soorten vogels.

Maatregelen zoals aanleggen van extra laanbeplanting of verwijderen van ondergroei uit een laan, dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden zodat nestelende vogels niet verstoord worden. Dit vormt tevens onderdeel van de algemene zorgplicht. Zolang er dus aan de zorgplicht wordt voldaan, wordt er geen negatief effect op broedvogels verwacht. Door het verwijderen van de ondergroei verdwijnt er echter wel mogelijk broed- en foerageerbiotoop voor bepaalde vogelsoorten.

De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende vogels komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar, mits van te voren de bomen met jaarrond beschermde nesten worden geïnventariseerd en met mitigerende maatregelen wordt rekening gehouden.

Zoogdieren

In het plangebied komen naar verwachting verschillende algemeen beschermde zoogdieren voor. De ingreep zal naar verwachting effect hebben op in het plangebied voorkomende, meer algemene soorten zoals ree, wezel en konijn. Dergelijke soorten zullen, indien zij aanwezig zijn in het plangebied, door de werkzaamheden het projectgebied verlaten. De kans dat ze gedood of verwond raken door de ontwikkeling is niet waarschijnlijk. Kleinere soorten, zoals muizen, zijn bij het vergraven van het terrein kwetsbaarder. Daar waar graafwerkzaamheden plaatsvinden, is het mogelijk dat deze soorten gewond raken of gedood worden. Gezien de geringe mate van graafwerkzaamheden en vooral op gronden welke al niet erg geschikt zijn voor deze kleinere soorten (zoals akkers), wordt hierdoor geen negatief effect op de populatie verwacht.

Voor de zwaarder beschermde eekhoorn geldt dat deze mobiel is en het plangebied zal verlaten zodra de werkzaamheden starten. Wel is het mogelijk dat nestbomen van de eekhoorn schade ondervinden van de werkzaamheden. Aangezien er voldoende bomen met nestgelegenheden zijn en de omgeving geschikt blijft en zelfs beter geschikt wordt is er op de nestgelegenheden geen effect te verwachten. Zolang de werkzaamheden in de juiste periode worden uitgevoerd (buiten de kwetsbare perioden voor de eekhoorn, zie mitigerende maatregelen paragraaf 3.4), wordt er geen effect op de eekhoorn verwacht. Aangezien er echter wel in zijn leefgebied gewerkt wordt en mogelijk aanwezige nestbomen schade ondervinden, zal er wel ontheffing moeten worden aangevraagd voor deze soort.

De zwaar beschermde das heeft zijn leefgebied in het plangebied. Aangezien het de planning is bomen en struikgewas te verwijderen, zal bekeken moeten worden waar de dassenburchten en bijbehorende wissels (veel gebruikte paden van de das) zich bevinden in het plangebied. Schade aan dassenburchten dient ten allen altijd voorkomen te worden. Op het foerageergebied van de das wordt geen effect verwacht, aangezien deze in principe alleen maar vergroot wordt door de meer natuurlijke inrichting van het gebied met meer landschapselementen (nieuwe natuur en agrarisch natuurbeheer).

Voor de beschermde vleermuissoorten in het gebied geldt dat de ontwikkelingen in het plangebied voor de toekomst over het algemeen positief uitpakken. Met name de foerageermogelijkheden gaan er voor vleermuizen op vooruit, door een betere lijnstructuur in het landschap (zoals lanen), waardoor een soort verbindingzones voor deze soorten wordt gerealiseerd. Wel dient er op gelet te worden dat bij het kappen van bomen geen verblijfplaatsen van deze diersoorten worden gesloopt (bomen met ingerotte holtes naar boven). Mogelijk aanwezige verblijfplaatsen zijn streng beschermd en compensatieplichtig. Tijdens de werkzaamheden kan er effect op vleermuizen ontstaan door lichtverstoring. Bij de nieuwbouwlocaties kan ook effect optreden door lichtverstoring in de toekomst.

De gunstige staat van instandhouding van een groot deel van de in het onderzoeksgebied voorkomende zoogdieren komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar. Ten behoeve van de eekhoorn is geen effect te verwachten, maar door effect op zijn leefgebied zal wel ontheffing moeten worden aangevraagd. Een nader onderzoek naar het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in te kappen bomen en burchten van dassen in de omgeving van te kappen bomen is echter vereist. Om effect te minimaliseren/voorkomen dient er rekening te worden gehouden met mitigerende maatregelen.

Reptielen

In de buurt van het plangebied komen naar verwachting beschermde reptielen voor. Voor de levendbarende hagedis en de hazelworm wordt verwacht dat het plangebied een mogelijk leefgebied is. Reptielen zijn vrij gevoelig voor verstoringen; het verwijderen van beplantingen kan een negatief effect hebben op de biotopen van deze soorten.

In geval van de levendbarende hagedis wordt er van uitgegaan dat, indien aanwezig, deze bij de start van de kapwerkzaamheden de betreffende locatie zal verlaten. Hierbij dient de terreininrichting plaats

te vinden in de periode waarin deze soort actief is. De levendbarende hagedis overwintert in grote pollen gras, onder boomstronken of in holen onder de grond, in de periode van oktober tot maart. De hazelworm houdt zich het grootste gedeelte van het jaar op onder de strooisellaag in (de randen van) bossen. Deze zal bij de start van werkzaamheden dan ook niet vluchten, maar zich verscholen houden. Om deze reden dienen mitigerende maatregelen te worden genomen en in de niet gevoelige periode gewerkt te worden, om effect op deze soort zoveel mogelijk uit te sluiten. In combinatie met de mitigerende maatregelen (paragraaf 3.3) wordt effect op de hazelworm en zijn biotoop nihil geacht. Echter, aangezien voor beide soorten in hun leefgebied wordt gewerkt en daarmee verstoring plaatsvindt van dit leefgebied, zal onderzocht moeten worden of deze soorten daadwerkelijk gebruik maken van het plangebied. Indien dit het geval blijkt te zijn, dient voor beide soorten ontheffing te worden aangevraagd.

Door het creëren van meer openheid in de bosstructuren, komen er meer zonplekken voor de levendbarende hagedis waar deze zich kan warmen. Dit is een positieve ontwikkeling voor deze soort. Voor de hazelworm kan dit een verlies aan geschikt biotoop betekenen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende reptielen komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar, mits de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. Vanwege (tijdelijke) verstoring van het leefgebied moet er echter worden aangetoond dat de reptielen hier daadwerkelijk voorkomen en, zo ja, dan moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd.

Amfibieën

In het projectgebied worden enkele algemeen voorkomende amfibieënsoorten verwacht. Het gaat hierbij alleen om algemene soorten welke het gebied als landhabitat gebruiken. Overdag verschuilen zij zich vaak onder stenen, struiken of in holen. Vooral overhoekjes, droge greppels en kleine bosjes zijn geschikte schuilgelegenheden. Naast algemeen voorkomende soorten, kunnen ook de zeldzame alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad voorkomen in het plangebied. Effect op de poelkikker is uit te sluiten, aangezien er in het huidige maatregelenpakket niet in of rond de geschikte biotopen (plassen/vennen) ingrepen worden verricht. Voor de alpenwatersalamander, kamsalamander en rugstreeppad betreffen de maatregelen alleen het landhabitat van deze soorten.

De alpenwatersalamander, kamsalamander en rugstreeppad komen grote delen van het jaar buiten hun (voortplantings)wateren voor. De alpenwatersalamander en kamsalamander zijn vooral afhankelijk van landschapselementen en bosranden als verblijfplaats. De huidige lanenstructuur met ondergroei (in de oostelijke helft van het plangebied) wordt opgeschoond, welke juist een geschikte locatie vormt voor deze soorten om te verblijven. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden in de juiste periode (wanneer de salamanders in het water zitten) is er geen direct effect op de dieren zelf te verwachten, maar het leefgebied en de onderlinge verbindingzones via landschapselementen zal mogelijk wel verkleind worden. In de toekomst zullen er wel weer landschapselementen bij komen, maar deze zijn in de huidige planvormingfase nog niet voorzien.

Aangezien er door de werkzaamheden effect op het leefgebied van beide salamandersoorten niet is uit te sluiten, zal er nader onderzoek naar het daadwerkelijk voorkomen van deze soorten moeten plaatsvinden. Als deze soorten daadwerkelijk gebruik blijken te maken van de lanenstructuur en bosrand waar ingrepen zijn voorzien, zal voor de salamandersoorten ontheffing moeten worden aangevraagd.

De rugstreeppad zoekt meer, veelal zandige, gebieden in een pioniersstadium. Er zijn vooralsnog geen ingrepen gepland in delen van het plangebied welke zich in een pioniersstadium bevinden, zoals het voormalig militaire terrein, waardoor effecten op het leefgebied van de rugstreeppad zijn uit te sluiten. Zodra de nog op stapel staande inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd, is het zelfs mogelijk dat het leefgebied van de rugstreeppad (tijdelijk) wordt uitgebreid, door de extra gecreëerde zandige gebieden.

De gunstige staat van instandhouding van de meeste in het onderzoeksgebied voorkomende amfibieën komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar, mits de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. Op de populatie alpenwatersalamander en kamsalamander is geen direct effect te verwachten als er met mitigerende maatregelen wordt rekening gehouden, maar er verdwijnt mogelijk

wel leefgebied en de hierbij horende verbindingszones. Daarom is aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de salamanders vereist en hun gebruik van de verbindingszones. Indien deze soorten voorkomen zal er ontheffing moeten worden aangevraagd.

Vissen

Aangezien er in deze planfase geen maatregelen in en rond watergangen wordt getroffen, is effect op beschermde vissoorten uit te sluiten. Bij de nog op stapel staande maatregelen dient er in de toekomst echter wel degelijk rekening te worden gehouden met het biermpje en de kleine modderkruiper.

De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende vissen komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar.

Insecten

Het huidig plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor het heideblauwtje. Mocht deze hier toch voorkomen, dan zijn de voorgenomen plannen over het algemeen positief te noemen. Dit komt doordat er meer openheid in de bosgebiedjes gecreëerd gaat worden en er daarmee meer plek komt voor meer en grotere oppervlaktes heide. Ten allen tijde dient de huidige heidevegetatie (vooral struikhei) intact te worden gelaten, aangezien dit de waardplanten van het heideblauwtje betreffen (hierin overwinteren zij ook als ei).

De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende insecten komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar, mits er geen maatregelen worden getroffen die de huidige heidevegetatie beïnvloed.

Vaatplanten

Welke vaatplanten daadwerkelijk voorkomen in het gebied, is niet met zekerheid te zeggen. Wel kan algemeen gesteld worden dat beschermde vaatplanten vaak in overgangssituaties voorkomen, zoals slootkanten. De voorgenomen maatregelen betreffen momenteel alleen de akkerpercelen en de bosgebiedjes. Op deze locaties zijn beschermde vaatplanten niet te verwachten. In de op te schonen laanstructuur en de werklocaties in de bosrand, is het voorkomen van beschermde vaatplanten (zoals orchideeën) wel mogelijk.

Gezien de huidige plannen zullen de groeiomstandigheden voor beschermde vaatplanten in de toekomst flink toenemen voor het plangebied. Echter, effect op de huidig voorkomende beschermde vaatplanten is hiermee niet uit te sluiten. Om deze reden zal het voorkomen van beschermde vaatplanten in het juiste seizoen moeten worden geïnventariseerd. Zodra beschermde vaatplanten (tabel 2 en 3) voorkomen zal er met ecologische begeleiding gewerkt moeten worden of zal er een ontheffing voor de voorkomende soorten moeten worden aangevraagd.

Het voorkomen van vaatplanten in de laanstructuur en bosrandlocaties dient te worden onderzocht. Indien deze voorkomen zal er gebruik moeten worden gemaakt van ecologische begeleiding of zal er ontheffing moeten worden aangevraagd voor de voorkomende soorten. De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende vaatplanten komt als gevolg van de rest van de voorgenomen maatregelen niet in gevaar.

3.4 Mitigerende maatregelen

Om tijdens de werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden, flora en fauna niet te verstoren zijn mitigerende maatregelen vereist. Deze maatregelen zijn voornamelijk gericht op de uitvoeringsperiode en werkwijze. Per soortgroep is een advies met betrekking tot deze mitigerende maatregelen gegeven.

Vogels

Verstoring van broedende vogels leidt voor de meeste soorten tot negatieve effecten, zoals het in de steek laten van eieren of jongen. Vanuit de Flora- en faunawet is het daarom verboden om broedende vogels te verstoren. Hiervoor kan ook geen ontheffing worden verkregen. In de praktijk betekent dit dat werkzaamheden, zoals het verwijderen van begroeiing en geluidsintensieve werkzaamheden, niet tijdens het broedseizoen uitgevoerd mogen worden. Om te voorkomen dat tijdens de lente broedvogels zich gaan vestigen, waardoor werkzaamheden moeten worden stilgelegd, is het aan te raden het kappen

van bomen en verwijderen van ondergroei buiten het broedseizoen uit te voeren. Globaal loopt het broedseizoen van circa 15 maart t/m circa 15 juli. Wanneer in of nabij deze periode groen verwijderd moet worden is het aan te raden om alsnog een ecooloog het plangebied te laten controleren op broedende vogels, aangezien vele soorten al in februari op eieren kunnen zitten. Voor de bosuil geldt zelfs dat deze al half januari op eieren kan zitten.

In geval van roofvogelhorsten (jaarrond beschermd nest) dienen de bomen waarin deze zich bevinden geïnventariseerd te worden op de locaties waar kapwerkzaamheden gaan plaats vinden. Bomen met roofvogelhorsten mogen onder geen beding verwijderd worden. Daarnaast dienen werkzaamheden welke geluidseffecten tot gevolg hebben, buiten het broedseizoen van de roofvogels uitgevoerd te worden. Welke roofvogels hun nest hebben op de locatie is momenteel niet bekend, hiertoe is de inventarisatie ook vereist indien rond het broedseizoen gewerkt wordt. Het broedseizoen van bijvoorbeeld de buizerd loopt van maart tot en met augustus.

Zoogdieren

Om de negatieve effecten op kleine zoogdieren te verminderen wordt aanbevolen om de (graaf)werkzaamheden vanuit één richting te starten, zodat dieren kunnen vluchten. Er worden naast eekhoorn, das en vleermuizen, alleen algemeen voorkomende zoogdieren, zoals een aantal muizensoorten, verwacht. Het wordt aanbevolen om ten behoeve van de winterslaap van een aantal zoogdieren, buiten hun inactieve periode te werken.

Ten behoeve van de eekhoorn dienen de werkzaamheden welke in of in de directe omgeving van de bospercelen worden uitgevoerd, buiten de periode van hulp behoevende jongen te worden uitgevoerd. Werkzaamheden kunnen dan plaatsvinden in de periode september tot en met januari. Zodra er bomen gekapt zullen worden, zal er onderzocht moeten worden of er dassenburchten in het plangebied aanwezig zijn op de kaplocaties. Hiertoe dient een aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de das en zijn dassenburchten te worden uitgevoerd.

Ten behoeve van vleermuizen zal van te voren onderzocht moeten worden of de te kappen bomen hollen bevatten. Zodra dit het geval is, en deze bewoond worden door vleermuizen, wordt geadviseerd deze bomen en de bomen in een straal hier omheen (vaak één tot drie boomringen rond de betreffende boom) niet te kappen. Indien bomen met hollen gekapt moeten worden, is een onderzoek naar het voorkomen van boombewonende vleermuizen verplicht en dient ook de nodige compensatie te worden uitgevoerd. Daarnaast dienen bouwwerkzaamheden overdag plaats te vinden, zodat er geen lichtverstoring kan optreden.

De werkzaamheden dienen dan aan de hand van de resultaten en mitigerende maatregelen uit de aanvullende onderzoeken te worden uitgevoerd, mogelijk samen met de uit de onderzoeken voortkomende compensatiemaatregelen en/of ontheffingsaanvraag.

Reptielen

Verstoring van reptielen in winterrust leidt voor deze soorten tot negatieve effecten en betreft een overtreding van de Flora en faunawet. Daarom is het aan te raden om alvorens deze soorten in winterrust gaan, het terrein voor hen onklaar te maken. Voor de levendbarende hagedis betekent dit dat het kappen van bomen en verwijderen van ondergroei buiten de winterrustperiode plaats moet vinden (oktober tot maart). Ten behoeve van de hazelworm zal in het najaar, voor oktober, de grote hopen met takken en strooisel aan de kant moeten worden geschoven. Dit voorkomt dat de hazelworm hierin gaat zal verblijven zodra de werkzaamheden moeten plaatsvinden. Daarnaast dient ten behoeve van reptielen één kant op gewerkt te worden bij (graaf)werkzaamheden. Het is aan te raden om ten behoeve van de hazelworm geen grote machines in te zetten bij de kapwerkzaamheden, zoals harvester en uitrijcombinatie, maar dit betreft geen verplichting.

Amfibieën

Om negatieve effecten voor de kamsalamander en alpenwatersalamander als gevolg van werkzaamheden te beperken, moeten de werkzaamheden in de bosranden en de lanen buiten de overwinteringsperiode plaatsvinden. Normaal gesproken start de overwinteringsperiode van de meeste

amfibieën in november. De overwinteringsperiode voor de kamsalamander eindigt half maart, die van de alpenwatersalamander in februari. Dit betekent dat de werkzaamheden van half maart tot en met oktober kunnen worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden dienen ook in één richting plaats te vinden. Daarnaast dienen de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd te worden, aangezien de lanen als verbindingzone gebruikt kunnen worden. Geadviseerd wordt om eerst de natuurinrichting van de percelen te laten plaatsvinden en pas na twee á drie jaar te starten met gefaseerd de lanen op te schonen (de eerste keer de helft van de laan aan de ene kant van de weg, en twee jaar later de andere helft van de laan). Als dit niet mogelijk is, hebben de werkzaamheden mogelijk effect op de overwinteringsmogelijkheden van de kamsalamander en alpenwatersalamander, waardoor aanvullend onderzoek en eventueel een ontheffingsaanvraag vereist is.

Insecten

De heidevegetatie dient intact te worden gelaten. Als dit niet mogelijk is, dient er een ontheffing te worden aangevraagd ten behoeve van het heideblauwtje.

Vaatplanten

De mogelijk voorkomende vaatplanten in de bosranden en de laanstructuren waar werkzaamheden staan gepland, zullen voorafgaand aan de werkzaamheden moeten worden uitgestoken en in depot gezet. Na de werkzaamheden kunnen zij worden teruggeplaatst. Geadviseerd wordt om voorafgaand te onderzoeken waar beschermde vaatplanten zich in het werkgebied bevinden, zodat de vaatplanten na de bloeiperiode kunnen worden uitgestoken.

Conclusie uitvoeringsperiode

Betreft	Mitigerende maatregel	Werkperiode
Vogels	Verwijderen begroeiing buiten het broedseizoen en werkzaamheden in of nabij bospercelen en lanen welke geluidseffecten tot gevolg hebben tevens buiten het broedseizoen uitvoeren. Bomen met roofvogelhorsten laten staan.	Verwijderen begroeiing in periode september tot en met januari.
Zoogdieren	Kappen van bomen buiten de periode van hulpbehoevende jongen van eekhoorns. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van dassen in het plangebied, waaruit de benodigde mitigerende maatregelen duidelijk zullen worden. Bomen met hollen laten staan en werkzaamheden dienen overdag plaats te vinden.	Verwijderen begroeiing in periode september tot en met januari. <i>Verder afhankelijk van aanvullend dassenonderzoek.</i>
Reptielen	Verwijderen begroeiing buiten winterrust en aan de kant schuiven van tak- en bladhopen.	Aan de kant schuiven van tak- en bladhopen voor oktober en hierna verwijderen van begroeiing in periode maart tot en met september.
Amfibieën	Gefaseerd verwijderen begroeiing in bosrand en laanstructuur buiten de overwinteringsperiode, twee á drie jaar nadat de natuurterreinen zijn aangelegd.	Verwijderen begroeiing in bosrand en laanstructuur in de periode half maart tot en met oktober.
Conclusie werkperiode		Aan de kant schuiven van tak- en bladhopen kort voor september en verwijderen begroeiing in september. Verdere werkzaamheden dienen overdag plaats te vinden.

Tabel 2: Conclusie uitvoeringsperiode

Conclusie aanvullend onderzoek

- Inventarisatie van jaarrond beschermde vogelnesten en vaste verblijfplaatsen van vleermuizen op en in de buurt van de locaties waar het kappen van bossen/lanen/boschages staan gepland.
- Inventarisatie van dassenburchten op locaties in de bossen/bosranden waar werkzaamheden staan gepland, om zo negatieve effecten uit te sluiten dan wel de benodigde vervolgacties te kunnen uitvoeren voor de werkzaamheden.
- Inventarisatie van beschermde vaatplanten in bosranden/lanen waar maatregelen staan gepland.

- Inventarisatie van gebruik van het plangebied door levendbarende hagedis en hazelworm.
- Inventarisatie van het gebruik van de bosranden/lanen waar maatregelen staan gepland op het gebruik door de kamsalamander en alpenwatersalamander.

3.5 Effecten op beschermde gebieden

3.5.1 *Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen*

Aangezien op voorhand is uitgesloten dat het plangebied van belang is voor alle kwalificerende habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten van Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen, behalve de kleine modderkruiper, zijn directe significante effecten uit te sluiten op deze soorten.

Voor de kleine modderkruiper kan gesteld worden dat de watergangen in het plangebied waar deze in voor zou kunnen komen, door de werkzaamheden niet beïnvloed worden. Om deze reden zijn ook significante effecten op de kleine modderkruiper uit te sluiten.

In geval van de maatregelen welke in de toekomst nog zullen worden getroffen, zal hier echter wel goed op gelet moeten worden. Deze maatregelen worden echter in de voorliggende toetsing niet getoetst aan de Natuurbeschermingswet.

Qua hydrologische effecten is het plan positief te noemen. Het intrekgebied voor grondwater wordt natuurlijker, waardoor er meer geschikt (grond)water via de bodem of beekjes (Heilooop en Beerze) naar het Natura 2000-gebied kan komen.

3.5.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied maakt onderdeel uit van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en ligt hier tevens dicht tegen aan.

Het ontwikkelen van het natuurgebied op het landgoed is er voor een deel op gestoeld om juist de EHS in kwestie te realiseren. Daarnaast worden er ten noorden (mogelijk incl. waterberging) en oosten van het huidige EHS-terrein binnen het plangebied nog extra natuurdelen gerealiseerd, welke een verbinding naar aanliggende EHS-gebieden vormen. Ook zullen de agrarische percelen, welke niet in de EHS-liggen, in de toekomst meer natuurlijk beheerd gaan worden. Dit vormt dan meteen een natuurlijke bufferzone voor de EHS-gebieden. Door de ontwikkelingen zal in de toekomst ook de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren, wat een positief effect heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Al met al een positieve ontwikkeling voor de realisatie van de EHS.

De natuurdoelen die in de toekomst zullen moeten worden ontwikkeld, zullen niet meteen gerealiseerd worden in het EHS-gebied. Dit heeft te maken met het kiezen en concreter maken van de juiste inrichtingsmaatregelen voor het gebied. Vooralsnog wordt er ingezet op een minimuminzet van 'kruiden- en faunarijkgasland', waarbij alle partijen ernaar streven uiteindelijk hogere natuurwaarden al dan niet in combinatie met waterberging te realiseren. Dit zal vastgelegd worden in een (intentie)overeenkomst.

Er dient wel gelet te worden op (tijdelijke) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS-gebieden door verstoring. Door gebruik van licht ten tijde van bouwwerkzaamheden dicht bij de EHS-gebieden, kunnen bijvoorbeeld nachtdieren verstoord worden. Ook geluid kan verstoring met zich mee brengen. Daarom dient ten allen tijde bij daglicht gewerkt te worden en dient de bouwperiode zo kort mogelijk en buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden. Bij de inrichting van de erven van de nieuwe woningen zal tevens op lichtverstoring gelet moeten worden (felheid, plaatsing en schijnrichting van lampen in de buitenlucht).

Het effect van de biomassacentrale is vooral positief te noemen, aangezien deze voor een CO₂-reductie zorgt.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

In het plangebied komt een aantal beschermde soorten voor. Het gaat om enkele meer algemeen voorkomende soorten die onder het lichtste beschermingsregime (tabel 1) van de Flora- en faunawet vallen, zoals konijn en veldmuis. Ook komen er mogelijk zwaarder beschermde diersoorten voor: zoogdieren (tabel 2/3), reptielen (tabel 2/3), amfibieën (tabel 3), vissen (tabel 2), vaatplanten (tabel 2/3) en vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of in hun broedseizoen beschermde nesten (tabel 3).

Voor broedvogels zonder jaarrond beschermd nest (tabel 3) geldt dat, indien aan de gestelde voorschriften wordt voldaan, er geen negatief effect zal optreden. Jaarrond beschermde nesten dienen geïnventariseerd te worden, zodat bij de werkzaamheden de bomen met deze nesten vermeden kunnen worden.

Voor de eekhoorn (tabel 2) wordt geen negatief effect verwacht, zolang aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Door effect op zijn leefgebied dient er echter wel ontheffing te worden aangevraagd voor deze soort.

Voor de das (tabel 3) zal er aanvullend onderzoek moeten plaatsvinden naar het voorkomen van zijn burchten in het plangebied. Vervolgmaatregelen uit dit onderzoek zullen moeten worden opgevolgd. Met betrekking tot vleermuizen (tabel 3) wordt geen effect op hun verbindingzones en foerageroutes verwacht, maar de te kappen bomen dienen wel op verblijfplaatsen van vleermuizen te worden onderzocht. Vervolgacties uit dit onderzoek dienen te worden opgevolgd.

Voor de levendbarende hagedis (tabel 2) en hazelworm (tabel 3) geldt dat er door gebruik te maken van de mitigerende maatregelen geen effect wordt verwacht op de soorten zelf. Vanwege (tijdelijk) effect op hun leefgebied zal onderzocht moeten worden of deze soorten daadwerkelijk gebruik maken van het plangebied en indien nodig ontheffing moeten worden aangevraagd.

Door middel van de mitigerende maatregelen is direct effect op de alpenwatersalamander (tabel 3) en de kamsalamander (tabel 3) uit te sluiten. Echter, effect op het landhabitat en de verbindingzones is niet uit te sluiten, waardoor nader onderzoek naar het voorkomen van deze diersoorten nodig is. Indien de salamanders gebruik maken van het plangebied, dient er ontheffing voor deze soorten te worden aangevraagd. Fasering van het schonen van de laanstructuur is van groot belang voor deze salamandersoorten, indien zij gebruik maken van het plangebied.

Effecten op de rugstreepdier (tabel 3) zijn uit te sluiten.

Aangezien er geen maatregelen worden getroffen welke effect hebben watergangen, is het effect op de kleine modderkruiper (tabel 2) uit te sluiten.

Zolang de huidige heidevegetatie intact wordt gelaten is het effect op het heideblauwtje (tabel 3) uit te sluiten.

Het voorkomen van beschermde vaatplanten (tabel 2/3) in de bosrand en laanstructuur waar maatregelen worden genomen dient onderzocht te worden. Zodra er beschermde vaatplanten voorkomen dient er bij het uitvoeren van de werkzaamheden gebruik gemaakt te worden van ecologische begeleiding of er dient een ontheffing voor de voorkomende soorten te worden aangevraagd.

Voor meer algemene soorten zoogdieren, de zogenaamde tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet (zoals het konijn), geldt een algemene vrijstelling. Wel dient er rekening te worden gehouden met de zorgplicht, die ook voor deze soorten geldt. Deze wordt in paragraaf 4.3 toegelicht.

De voorgenomen ontwikkeling heeft geen direct significant effect op kwalificerende habitattypen en habitatsoorten voor het Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen. Ook indirecte significante effecten kunnen worden uitgesloten. Mogelijk treedt er een (licht) positief effect op door een verbeterd intrekgebied voor grondwater door de voorgenomen natuurontwikkeling in het plangebied.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten.

Bij de toekomstige ontwikkelingen (natuurinrichting) in het plangebied dient getoetst te worden wat het effect is op de kleine modderkruiper, welke een habitatrichtlijnsoort voor het Natura 2000-gebied betreft.

De voorgestane ontwikkelingen hebben geen negatieve effecten op de in en in de buurt van het gebied liggende Ecologische Hoofdstructuur en haar wezenlijke waarden en kenmerken, zolang bij werkzaamheden en de inrichting van het landgoed rekening wordt gehouden met de mitigerende maatregelen (zie paragraaf 3.5.2). De plannen verzorgen zelfs een realisatie van een stuk EHS, wat een positieve ontwikkeling is.

De werkperiode en te nemen mitigerende maatregelen ten behoeve van de voorkomende beschermde diersoorten zijn opgenomen in tabel 3. Ook de mitigerende maatregelen ten behoeve van de Ecologische Hoofdstructuur zijn opgenomen in deze tabel. De uit te voeren aanvullende onderzoeken ten behoeve van voorkomende beschermde diersoorten zijn onder de tabel opgesomd.

Betreft	Mitigerende maatregel	Werkperiode
Vogels	Verwijderen begroeiing buiten het broedseizoen en werkzaamheden in of nabij bospercelen en lanen welke geluidseffecten tot gevolg hebben tevens buiten het broedseizoen uitvoeren. Bomen met roofvogelhorsten laten staan.	Verwijderen begroeiing in periode september tot en met januari.
Zoogdieren	Kappen van bomen buiten de periode van hulpbehoevende jongen van eekhoorns. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van dassen in het plangebied, waaruit de benodigde mitigerende maatregelen duidelijk zullen worden. Bomen met holen laten staan en werkzaamheden dienen overdag plaats te vinden.	Verwijderen begroeiing in periode september tot en met januari. <i>Verder afhankelijk van aanvullend dassenonderzoek.</i>
Reptielen	Verwijderen begroeiing buiten winterrust en aan de kant schuiven van tak- en bladhopen.	Aan de kant schuiven van tak- en bladhopen voor oktober en hierna verwijderen van begroeiing in periode maart tot en met september.
Amfibieën	Gefaseerd verwijderen begroeiing in bosrand en laanstructuur buiten de overwinteringsperiode, twee á drie jaar nadat de natuurterreinen zijn aangelegd.	Verwijderen begroeiing in bosrand en laanstructuur in de periode half maart tot en met oktober.
Vaatplanten	Bij het voorkomen van vaatplanten gebruik maken van ecologische begeleiding	-
EHS	Alleen in de winterperiode mag buiten gebruik gemaakt worden van verlichting. Bij inrichting landgoed vermijden van lichtverstoringsbronnen.	Overdag werken
Conclusie werkperiode		Aan de kant schuiven van tak- en bladhopen kort voor september en verwijderen begroeiing in september. Verdere werkzaamheden dienen overdag plaats te vinden. Bij de inrichting vermijden van lichtverstoringsbronnen

Tabel 3: Opsomming uit te voeren mitigerende maatregelen en uitvoeringsperiode

Uit te voeren aanvullende onderzoeken:

- Inventarisatie van jaarrond beschermde vogelnesten en vaste verblijfplaatsen van vleermuizen op en in de buurt van de locaties waar het kappen van bossen/lanen/boschages staan gepland.
- Inventarisatie van dassenburchten op locaties in de bossen/bosranden waar werkzaamheden staan gepland, om zo negatieve effecten uit te sluiten dan wel de benodigde vervolgcacties te kunnen uitvoeren voor de werkzaamheden.
- Inventarisatie van beschermde vaatplanten in bosranden/lanen waar maatregelen staan gepland.
- Inventarisatie van gebruik van het plangebied door levendbarende hagedis en hazelworm.
- Inventarisatie van het gebruik van de bosranden/lanen waar maatregelen staan gepland op het gebruik door de kamsalamander en alpenwatersalamander.

4.2 Vervolg

Ten behoeve van het voorkomen van jaarrond beschermde nesten, boombewonende vleermuizen, dassen, levendbarende hagedis, hazelworm, kamsalamander, alpenwatersalamander en vaatplanten dient een aanvullend onderzoek plaats te vinden. Aan de hand van dit onderzoek kan bepaald worden of

er een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet dient te worden aangevraagd en welke aanvullende mitigerende en/of compenserende maatregelen dienen te worden genomen. Het uitvoeren van een verstorings- en verslechteringstoets of een passende beoordeling, beide in het kader van de Natuurbeschermingswet, is bij de voorgenomen ontwikkeling niet aan de orde.

4.3 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. In dit geval verdient het aanbeveling het plangebied voor de winter te maaien en het maaisel op te ruimen, zodat hierin geen soorten in winterslaap gaan.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet alle gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van eind augustus tot november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als Egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode gemaaid wordt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.4 Voorbehoud

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op beperkte inventarisatiegegevens van derden, een éénmalig veldbezoek en literatuuronderzoek.

Deze gegevens geven geen garantie dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geen (andere) beschermde soorten kunnen worden waargenomen. Natuur is vaak verrassend. Om de risico's zo veel mogelijk te verkleinen wordt aanbevolen om vlak voordat de werkzaamheden beginnen, het terrein te controleren op de aanwezigheid van (andere) beschermde soorten.

Geraadpleegde bronnen

Mondeling

- Kok, M., 2011. N.a.v. voorlopig ontwerp landgoed de Logt.

Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeek & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Hustings, F. e.a., 2002 Atlas van de Nederlands broedvogels. KNNV Uitgeverij Utrecht.
- Kempen, L. van en M. Kok, 2010. Voorlopig ontwerp landgoed de Logt. Projectnummer 10 06 / 232508, Mariëlle Kok Landschapsarchitect BNT & Oranjewoud, Eindhoven.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Min. LNV.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006. Natura 2000 gebied 133 - Kampina en Oisterwijkse vennen. Min. LNV.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006. Ontwerpbesluit Kampina en Oisterwijkse vennen. Min. LNV.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Royal Haskoning, juli 2009. Beheerplan Natura 2000 Kampina & Oisterwijkse Vennen (133), concept. Projectnummer 9T4253, Royal Haskoning, 's Hertogenbosch.

Internet

- maps.Google.nl
- www.MinLNV.nl
- www.Naturalis.nl
- www.Brabant.nl
- www.RAVON.nl
- www.SOVON.nl
- www.Telmee.nl
- www.Vleermuis.net
- www.Waarneming.nl
- www.Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Natuurwetgeving

Internationale bescherming van gebieden en soorten

De internationale gemeenschap heeft meerdere wereldwijde en regionale overeenkomsten gesloten om de achteruitgang van de natuur te stoppen.

Verdrag van Ramsar en Vogelrichtlijn

De internationale verplichtingen uit de Ramsar Conventie van 1971 aangaande de bescherming van wetlands voor trekkende watervogelpopulaties zijn concreter vertaald in de Richtlijn inzake het behoud van de vogelstand van 2 april 1979, kortweg de Vogelrichtlijn, van de Europese Unie. Ramsar komt daarom nog weinig eigen rechtskracht toe. De Vogelrichtlijn heeft diverse criteria, zoals het 1 % criterium voor het kwalificeren van belangrijke vogelgebieden, ontleend aan het Verdrag van Ramsar. Daarnaast heeft de EU de doelstellingen voor het behoud van de vogelstand neergelegd in specifieke bepalingen ten aanzien van de jacht en verboden om vogels te doden, nesten uit te halen en meer. Ook verstoren van vogels, voor zover van invloed op de gunstige staat van instandhouding, is verboden. Deze soortbeschermende bepalingen zijn inmiddels omgezet in nationale wetgeving met de Flora- en faunawet.

De Vogelrichtlijn verplicht lidstaten van de Europese Unie belangrijke vogelgebieden aan te wijzen als speciale beschermingszones (SBZ's). Dit zijn de naar aard en oppervlakte meest geschikte gebieden voor populaties van vogels van Bijlage I van de Vogelrichtlijn als broedvogel, doortrekker of overwinteraar en gebieden waar regelmatig meer dan tienduizend watervogels of twintigduizend waadvogels verblijven (ook een Ramsar-criterium).

Verdrag van Bern en Habitatrichtlijn

Vergelijkbaar met de situatie voor vogels zijn internationale afspraken gemaakt om andere soorten dan vogels offensief te beschermen. Zo is het Verdrag van Bern voor lidstaten van de Europese Unie vertaald in de bepalingen van de Habitatrichtlijn (en deels Vogelrichtlijn), voluit de Richtlijn inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van 21 mei 1992. De Habitatrichtlijn biedt ook bescherming buiten de SBZ's maar doet dit in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn niet voor alle inheemse wilde soorten, maar soorten die zijn genoemd in de Bijlage IV. Dit zijn de in Europees verband meest zeldzame, kwetsbare en bedreigde soorten. Deze soorten moeten strikt worden beschermd. Afwijking is slechts mogelijk voor belangen indien er geen alternatieven zijn en de gunstige staat van instandhouding van de populatie in het natuurlijke verspreidingsgebied geen gevaar loopt. Ook is deze soortbescherming vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn aanvullend. De speciale beschermingszones (SBZ) die op grond van deze richtlijnen worden aangewezen vormen samen op termijn het Natura 2000-netwerk van beschermingsgebieden binnen de EU. Het streven is een Europese ecologische hoofdstructuur te vormen die voldoende oppervlakte en gevarieerdheid omvat om het voortbestaan van wilde planten en dieren te verzekeren. Beide richtlijnen bevatten bepalingen die lidstaten verplichten tot herstel en aanleg van habitats die verloren zijn gegaan om voor kwetsbare en bedreigde soorten weer een gunstige staat van instandhouding te bereiken. Aanvullend verplichten de richtlijnen de lidstaten tot het nemen van passende maatregelen om verslechtering van de kwaliteiten van de SBZ's te voorkomen. Dit is vastgelegd in bepalingen die de lidstaten verplicht moeten hanteren, dus omzetten in nationaal recht.

Gebiedsbescherming door nationale wetgeving

Natuurbeschermingswet 1967

Al voor de totstandkoming van de Europese richtlijnen is in Nederland een stelsel van natuurbeschermende wettelijke kaders opgesteld. Voor de bescherming van gebieden met hoge natuurwaarden wordt de Natuurbeschermingswet van 1967 toegepast. Deze wet maakt aanwijzing van gebieden tot (staats)natuurmonument mogelijk en daar zijn rechtsgevolgen aan verbonden. Handelingen die schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden mogen niet zonder toestemming van de minister worden uitgevoerd. Voor activiteiten en handelingen met weinig invloed kan een ontheffing worden verleend op basis van artikel 16. Voor zwaardere ingrepen geldt dat een zwaardere procedure moet worden doorlopen, de vergunningprocedure van artikel 12. Hieronder vallen handelingen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis. Dat zijn in ieder geval handelingen die de in het aanwijzingsbesluit genoemde wezenlijke kenmerken aantasten. De natuurwetenschappelijke waarden worden beschreven in een toelichtingdocument bij de aanwijzing, waar een niet-limitatieve lijst van mogelijkerwijs schadelijke handelingen deel van kan uitmaken. Verharde wegen worden buiten aanwijzingen gehouden, maar ook de Natuurbeschermingswet 1967 kent externe werking.

Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

Deze studie omvat een voortoets om vast te stellen of als gevolg van de voorgenomen plannen negatieve effecten mogelijk kunnen optreden en een verslechterings- en verstoringstoets, dan wel een passende beoordeling moet worden gemaakt.

De Natuurbeschermingswet biedt de juridische basis voor de aanwijzing en de vergunningverlening met betrekking tot te beschermen natuurgebieden. Hierbij worden drie typen gebieden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden. Dit zijn de gebieden die zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn;
- Beschermde natuurmonumenten. Dit zijn de gebieden die onder de oude Natuurbeschermingswet waren aangewezen als Staatsnatuurmonument of Beschermde natuurmonument. De status van Beschermde natuurmonument vervalt als een gebied tevens deel uitmaakt van een Natura 2000 gebied;
- Gebieden die de minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichting zoals wetlands.

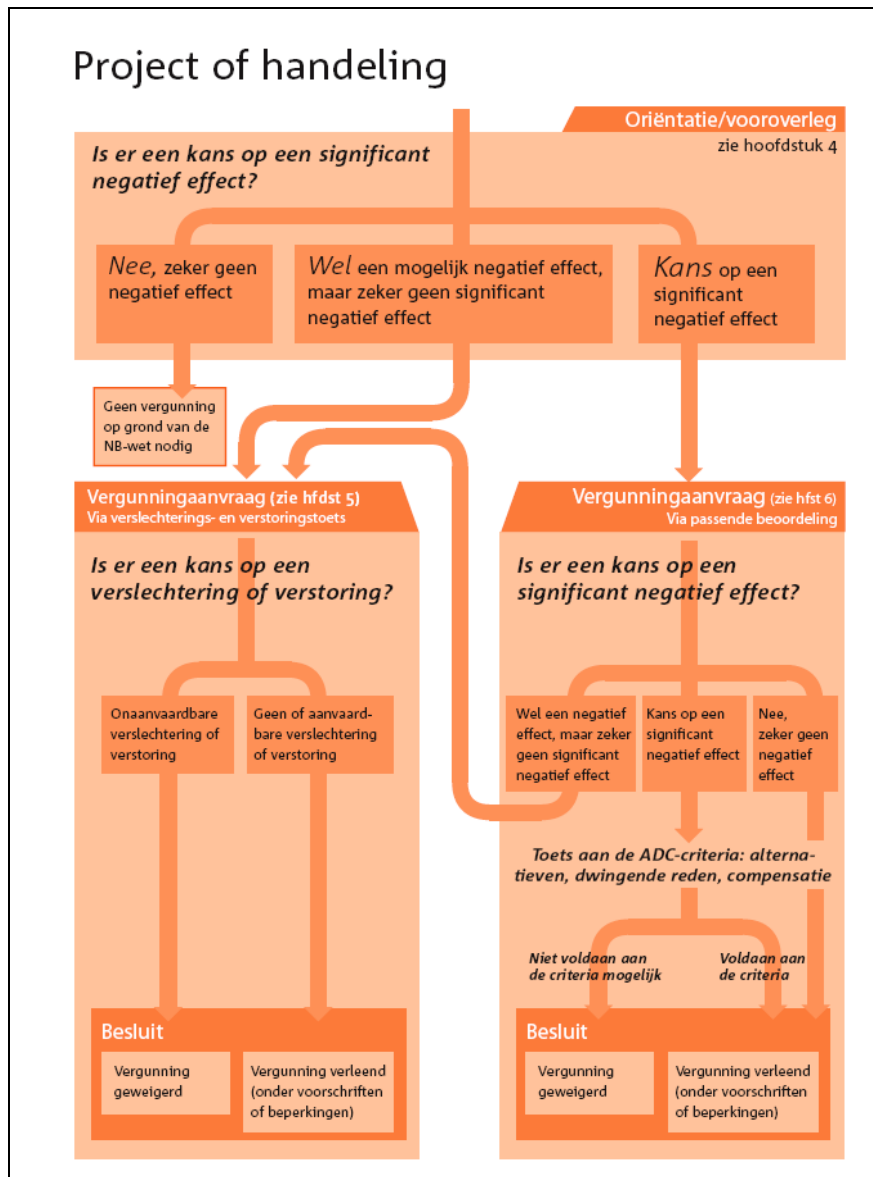
Zowel op formeel aangewezen gebieden (in het kader van de Vogelrichtlijn) als op bij de Europese Commissie aangemelde gebieden zijn rechtsgevolgen van toepassing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d e.v.). De informatie aangaande begrenzing en vogelsoorten met betrekking tot de aanwijzingen (Vogelrichtlijn), zoals door het ministerie van LNV op haar website www.minlnv.nl, blijft daarom van kracht totdat de betreffende Natura 2000-aanwijzingen definitief zijn.

Hierbij wijst het ministerie erop dat blijkens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State daarnaast ook rekening dient te worden gehouden met voorgenomen gebiedsuitbreidingen (en mogelijkerwijs ook bepaalde andere wijzigingen) zoals opgenomen in de ontwerpbesluiten.

Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent vier onderdelen:

1. Oriëntatiefase of vooroverleg
2. Verstoringstoets/ verslechteringstoets
3. Passende beoordeling
4. Toets op ADC-criteria (alternieventoets + dwingende redenen van groot openbaar belang + compensatie)

In het vooroverleg staat de volgende vraag centraal: *'Is er kans op significant negatief effect?'*. Afhankelijk van het antwoord op deze vraag dient een verschillend toetsingspad gevolgd te worden. In onderstaand schema zijn de verschillende scenario's van een habitattoets schematisch weergegeven (LNV, 2005). Indien een significant effect als gevolg van een ontwikkeling niet zonder meer kan worden uitgesloten is het doorlopen van een passende beoordeling noodzakelijk.

Figuur 9: Schematische weergave toetsingsvarianten van de habitattoets (bron: Min. LNV, 2005)

In een passende beoordeling dient beoordeeld te worden of het project (afzonderlijk of in combinatie met andere projecten en handelingen) significant gevolgen kan hebben voor het gebied. Het uitvoeren van onderzoek naar het bepalen van de kans op een significant effecten en de passende beoordeling zijn vormvrij: er zijn geen formats voor het uitvoeren van het onderzoek, noch voor het beoordelen van de kwaliteit van het onderzoek (Broekmeyer et al, 2008), richtlijnen voor een effectenstudie of significantietoets zijn eveneens niet opgelegd vanuit het bevoegd gezag (Broekmeyer, 2006).

In oktober 2005 is het Concept Natura 2000 doelendocument gepubliceerd. Hierin zijn onder meer per Natura 2000 landschap de belangrijkste kernopgave opgenomen en de hoofdlijnen van de doelen op gebiedsniveau. In oktober 2006 (1ste tranche) zijn de concept ontwerpbesluiten gepubliceerd voor een groot aantal Natura 2000-gebieden, waaronder de IJsselmeer. Deze inspraak procedure is in februari 2007 afgerond, het ontwerpbesluit met instandhoudingsdoelen dienen nog vastgelegd te worden in een definitief aanwijzingsbesluit. Het concept aanwijzingsbesluit voor het Markermeer is recentelijk (september 2008) gepubliceerd in de zogenaamde 3de tranche. Het referentiekader voor deze toetsing wordt gevormd door deze nog niet vastgestelde ontwerpbesluiten.

Significantie van effecten

Centraal in een effectbeoordeling staat steeds de vraag in hoeverre plannen en handelingen tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen leiden. Om te bepalen of een effect significant is in het licht van de doelstelling van de Vogel en Habitatrichtlijn, moet gebruik gemaakt worden van het principe van de gunstige staat van instandhouding van een soort, conform Artikel 6 van de Habitatrichtlijn (EG 2000). Om een soort of habitat in gunstige staat van instandhouding te houden gelden de volgende criteria. De toetsingscriteria worden hieronder nader toegelicht.

Gunstige staat van instandhouding

In kader 2 is weergegeven wat wordt verstaan onder gunstige staat van instandhouding conform de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV, 2005).

Kader 2: Tekst en uitleg over het begrip “gunstige staat van instandhouding” uit Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV, 2005).

De ‘staat van instandhouding’ van een natuurlijke habitat wordt als ‘gunstig’ beschouwd wanneer:

- het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van die habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen, en
- de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan, en
- de staat van instandhouding van de voor dat habitat typische soorten gunstig is.

De ‘staat van instandhouding’ voor een soort wordt als ‘gunstig’ beschouwd wanneer:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Dit houdt samengevat in dat plannen of activiteiten die bijdragen aan een aantasting van de draagkracht van het gebied voor het voortbestaan van natuurlijke habitats en habitats van soorten, beschouwd moet worden als een significante aantasting.

Significantie

Over het begrip ‘significantie’ is de wet- en regelgeving minder duidelijk (zie kader 3).

Kader 3: Tekst en uitleg over het begrip “significantie” uit het document Beheer van Natura 2000-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn (EG, 2000).

Wat als een „significant” gevolg moet worden aangemerkt, is geen kwestie van willekeur. Ten eerste wordt de term in de richtlijn als een objectief begrip gehanteerd (d.w.z. dat de term niet op zodanige wijze wordt gekwalificeerd dat hij op een arbitraire wijze kan worden geïnterpreteerd. Ten tweede is een consequente interpretatie van „significant” noodzakelijk om te garanderen dat „Natura 2000” als een coherent netwerk functioneert.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied waarop een plan of project betrekking heeft, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied.

Het bovenstaande impliceert dat aan het begrip significantie door de toetsers op projectniveau invulling moet worden gegeven.

Meer duidelijkheid over het begrip 'significante' gevolgen komt voort uit het Kokkelvisserijarrest. Het Europese Hof van Justitie heeft in dit arrest vastgesteld dat er sprake is van significante gevolgen 'als een plan of project de instandhoudings-doelstelling van een gebied in gevaar dreigt te brengen'. Het Kokkelvisserij-arrest geeft aan 'significante gevolgen' zeer nauw verbonden zijn met de 'instandhoudingsdoelen' uit het ontwerpbesluit.

Naar de geest van de wet én de interpretatie van het Kokkelvisserijarrest kan de volgende definitie voor significante gedefinieerd worden; "*Er is sprake van een significant effect als de activiteit afbreuk doet aan de instandhoudingdelen van een Natura 2000- gebied*".

De bovenbeschreven criteria zijn op de volgende wijze toegepast om te beoordelen of en in welke mate effecten significant zijn en of dit strijdig is met de instandhoudingsdoelen.

De significantie wordt beoordeeld op basis van expert-judgement aan de hand van de een aantal kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria:

- Om een indruk te krijgen van de omvang van effect is gekeken naar het (relatieve) voorkomen van de kwalificerende soorten in de omgeving van het plangebied.
- Om een indruk te krijgen van de ernst van een effect wordt gekeken naar de trend van de kwalificerende waarden. Daarnaast wordt ook gekeken naar de staat van instandhouding van de soort. Bij een dalende populatietrend en een ongunstige landelijke staat van instandhouding wordt een effect als ernstiger beoordeeld.
- Ten slotte wordt bepaald hoeverre de ontwikkeling afbreuk doet aan het instandhoudingsdoel per soort en in welke mate de algemene doelen voor behoud en herstel van de Natura 2000-gebieden Markermeer en IJsselmeer worden beïnvloed.

Cumulatieve effecten

Bij het bepalen of de activiteit (significante) gevolgen kan hebben, moet ook rekening worden gehouden met de zogenaamde cumulatieve effecten. Hiervan is sprake van als naast het project of andere handeling in of rondom een Natura 2000-gebied andere projecten, handelingen en plannen plaatsvinden die in combinatie mogelijk schadelijk zijn voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Onderscheid dient gemaakt te worden naar de verschillende stadia van projecten, handelingen of plannen, waarmee ook tijdens de beoordeling op verschillende wijze rekening dient te worden gehouden (LNV, 2005, zie kader 4).

Kader 4: Plannen waarmee rekening moet worden gehouden bij de cumulatieve effecten conform de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV 2005)

- Voltooide plannen en projecten: hoewel reeds voltooide plannen en projecten niet direct hoeven te worden meegenomen, zijn er gevallen voorstelbaar waarbij dat wel moet, met name indien zij blijvende gevolgen voor het gebied hebben en er aanwijzingen bestaan voor een patroon van geleidelijke teloorgang van de natuurlijke kenmerken van het beschermde gebied.
- Goedgekeurde maar nog niet voltooide plannen en projecten: als deze zijn goedgekeurd, maar nog niet voltooid moeten deze volledig in de beoordeling worden meegenomen.
- Voorbereidingshandelingen: in principe behoren ook voorbereidingshandelingen voor een plan of project in de beoordeling te worden meegenomen. Hiervan kan worden afgeweken indien er alleen nog maar sprake is van voorbereidingshandelingen, waarbij de realisatie van het betrokken plan of project een toekomstige onzekere gebeurtenis is. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als in een plan de mogelijkheid tot de ontwikkeling van de activiteit wordt geboden, maar dat nog niet de zekerheid bestaat dat op de vastgestelde locatie daadwerkelijk het project wordt gerealiseerd en er nog een toetsmoment volgt waarop de activiteit (inclusief cumulatie) wordt beoordeeld.

Bij het omgaan met cumulatie zijn er diverse onzekerheden wat betreft de vraag welke activiteiten meetellen bij cumulatie en hoe deze cumulatieve effecten bijdragen aan het bepalen van de kans op een significant effect. Wetenschappelijk is het optellen van niet of nauwelijks kwantificeerbare effecten van een reeks heel verschillende ingrepen vaak niet mogelijk (Broekmeyer et al, 2008).

Voor de formulering van de Natura 2000-doelen op gebiedsniveau zijn een aantal standaardformuleringen gebruikt. Doelen zijn bijvoorbeeld geformuleerd in termen van behoud oppervlakte en behoud kwaliteit (voor de habitattypen) of uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste # paren. In de in de volgende paragrafen weergegeven tabellen wordt per habitatype en doelsoort de staat van instandhouding, de relatieve bijdrage en de doelstelling met betrekking tot oppervlakte en kwaliteit weergegeven.

Ecologische Hoofdstructuur en Structuurschema Groene Ruimte

In het Natuurbeleidsplan van 1990 is voor het eerst het streven van de rijksoverheid beschreven om een nationale ecologische hoofdstructuur te maken. Dit bestaat uit kerngebieden en verbindingzones waarlangs uitwisseling van populaties tussen kerngebieden mogelijk wordt. De EHS moet in 2018 gerealiseerd zijn. De beschermingszones maken onderdeel uit van de EHS. Na vertraging in de verwerving van gebieden en het bereiken van doelen is kort geleden besloten om de totstandkoming te baseren op vrijwillige deelname van andere partijen terwijl de overheden zich concentreren op het aanleggen van robuuste verbindingen. Het Markermeer maakt van de EHS als kerngebied. In 1995 heeft de rijksoverheid met een planologische kernbeslissing het Structuurschema voor de Groene Ruimte aangenomen. Hierin is een toetsingskader opgenomen, dat lijkt op het nee-tenzij dat geldt voor de Habitattoets. Belangrijkste verschil met de Habitattoets is dat van het nee-tenzij kan worden afgeweken om reden van zwaarwegend openbaar belang, indien alternatieven niet voorhanden zijn. Compensatie voor de schade aan de natuur kan ook financieel plaats vinden.

Soortbescherming

Flora- en faunawet

De soortbeschermende bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Flora en faunawet van 1998, van kracht sinds 1 april 2002. Daarin zijn tevens de versnipperde bepalingen uit onder andere de voormalige Vogelwet, Jachtwet en de soortbeschermende bepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1967 opgenomen en aangepast. Het uitgangspunt van de wet is de intrinsieke waarde van planten en dieren. Alle inheemse vogels, reptielen en amfibieën, zoogdieren, behoudens huismuis, zwarte en bruine rat en een selectie van lagere dieren en een selectie van vaatplanten en lagere planten, zijn aangewezen als beschermde soorten onder de wet of door publicatie van lijsten bij ministeriële regelingen en besluiten.

De wet gaat uit van verboden op handelingen die schadelijk zijn. Zo is plukken, uitsteken of vernielen van planten verboden en het doden van dieren en het verontrusten, verstoren of vernielen van nesten, eieren of vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verboden zijn vastgelegd in de artikelen 8 tot en met 12. Afwijking van de verboden is mogelijk ter bestrijding van schade van in de wet opgesomde belangen. Zo geven de artikelen 65, 67 en 68 een stelsel van bevoegdheden aan de minister en de provincies om schade aan gewassen, vee, bossen, wateren en beroepsmatige visserij onder voorwaarden te bestrijden en kan ten behoeve van de openbare veiligheid en volksgezondheid, de veiligheid van het luchtverkeer en schade aan flora en fauna of andere door de minister erkende belangen worden afgeweken van de bescherming.

Voor alle overige belangen, zoals uitvoer van werken, is de minister op basis van artikel 75 bevoegd gezag om toestemming tot afwijking van de verboden te verlenen. De minister heeft per 22 februari 2005 van dit jaar met een Algemene maatregel van bestuur als beleid vastgelegd dat voor algemeen voorkomende soorten geldt dat het voorkomen van deze algemene beschermde soorten in het terrein geen beletsel vormt voor de uitvoer van werken. Dit neemt niet weg dat rekening gehouden moet worden met die dieren en planten. Als basis kent de wet in artikel 2 immers een ieder de zorgplicht toe voor ALLE planten en dieren! Bovendien geldt de vrijstelling niet voor broedende vogels, omdat dit niet in overeenstemming te brengen is met de bepalingen van de Vogelrichtlijn. De minister heeft wel als besluit gesteld dat werkzaamheden voor categorieën van beroepsgroepen met overeenkomstige handelingen die ten koste gaan van algemeen voorkomende broedende vogels worden toegestaan, indien een gedragscode aangaande de werkzaamheden is opgesteld en goedgekeurd door de minister. Of dit juridisch waterdicht is wordt door deskundigen betwijfeld.